

AD REVERENDISSIMUM IN
CHRISTO PATREM ET DOMI
NUM DOMINUM RODERICUM
BORIA EPISCOPUM PORTVEN
SEM: SACROSANCTE RO. ECC.
CARDINALEM AC VICECAN
CELLARIUM DIGNISSIMUM.

Tractatus de Cardinaliū excellētia & dig
nitate: ac de officio Vicecancellarii: p Gun
dissaluum de Villadiego utriusq; iuris do
ctorem: & Sacri palatii Causarum aposto
lici Auditorē editus. Incipit foeliciter.

VERENTI MIHI

Quid ad te Reueren
dissime pater & dñe
(Qui Cardinalatus
infula non immerito
decoraris: ac integer
rime Vicecancellaria

tus officio fungeris) potissimum scriberē:
In mentē uenit paucis quid unius dignita
ti: quid officio alterius cōueniat succincte
referare. Teneor etenim: Tū natione: Tū
munificētia erga me tua qua me decorasti
Tū accurata cura: qua me (ut res indicat)
ampliare dignatus es. Longe ocius procul
dubio desiderio huic meo fecissem satif: nī
id frequens exagitationū occupatio facere
recusaret. Tandem Tantulum ocii nactus
sum ut hoc tibi litterarū dederim. Hoc igi
tur a me munusculū (quod tamen tanti ē:
q̄ci tu feceris) suscipias foueasq; rogo atq;
obsecro. Et quoniā operis breuitas magis
alliciet ad legēdum: & nihil ita absq; labo
re manifestam facit ueritatem: q̄ breuis &
pura narratio: rusticiq; sunt qui garrulita
tem putant auctoritatē: & ne cōtra doctri
nam philosophi plura sint extra opera q̄
opera. Quod illis cōtingit qui a principa
li themate diuertentes: ut lōgos faciant cō
mentarios: per arrupta uerborū in precipi
tium deueniunt: & quoniā iuxta sapientis
uocem: in multiloquio peccatū nō deerit:
succingā sermonē q̄potero. De tuis deniq;
laudibus sermonem pretermittam: quoni
am pro tua grauitate laudatores non susti
nes: & adulationem que leues demulcet uf
quequaq; perhorrestis ego quoq; adulato
ris officium: histrionum non sacerdotum
opus esse conspicio: & pro ordine dicendo
rum sequentem tractatum in duas princi
pales diuidam partes. Prima erit de Cardi
nalibus. Secunda uero de officio Vicecan
cellarii. Et pro prime particule expeditiōe
occurrit prima questio.

Vnde habuit originem Cardinala
tus dignitas.

D quod dicendū uidet: q̄ figurali
ter habuit ortū ab institutiōe diui
na: per id quod scribitur deutro. xvii. ubi
dñs precepit: quid si difficile uel ambigu
um fuisset: inter sanguinem & sanguinem
causam & causam & iudicium inter portaf
uariaret recurreretur ad iudicem qui p tpe
esset: & ad sacerdotes Leuitici generis q̄ iu
dicarent ueritatem. Constat aut per iudicē
illum Romanum Pōtificem: & per Sacer
dotes Leuitici generis Cardinales prefigu
rari: ut pulchre deducit tex. in. c. p uenera
bilem. s. rationibus. qui si. sunt legi. Hoc
idem etiam fuit pfiguratū exo. xviii. ubi p
eo quod Moyses solus non sufficebat per
se populum domini iudicare precepit illi
dominus ut eligeret sexaginta uiros ex is
rahel: qui cooperatores ei in gubernatiōe
populi existerēt. Que euidenter governa
tionem fiendam populi christiani per Ro
manū Pontificem cum Cardinalibus exp
mebāt. Quicquid enim in ueteri lege actū
est: prefigurabat quod postmodū in lege
noua erat fiendum: nam ut Aplus inquit
Omnia in figura contingebāt illis: scripta
sunt aut propter nos: in quos fines seculo
rum deuenerunt. Hoc etiā christus exem
plariter agendum instituit: nam cum præ
dicationis officium inchoasset: duodecim
apostolos elegit: quos & secretorum suorū
effecit picipes: ac uite cōmunis fecit eē cō
sortes. Officii quoq; predicationis in iude
orum populo cooperatores: ut ex discursu
euangeliōrū euidenter apparet: unde & ami
cos eos appellauit: quia omnia quecūq; a
patre audiuerat sibi nota fecerat: ut habet
Io. xv. Expressa autem institutio recitatur
fuisse facta tempore Pontiani & Marcelli:
Ro. Pontificū ppter baptisma & sepultu
ras mortuorum: ut refert Archi. in. c. ubi
periculum. de elec. li. vi. & do. Card. in cle.
ne romani. s. porro. eo. titu. & referunt ex
cronica Martini hoc habuisse. Hoc etiam
confirmatur p ea que no. Oldr. cōsi. lxiii.
ubi dicit q̄ eo tpe quo Cōstantinus fecit
donationem ecclesiæ Romane in personā
Siluestri non erant Cardinales: quia non
fecit mentionem de eis: sed de clericis eccle
sie Ro. ut patet ex tex. c. cōstantinus. xcv.
di. Nec te deterreat q̄ ad illa opera que ho
die ppter supbiam nostrā deiecta uident
fuisse a pncipio Cardinales instituti: nā
ad hec & huiusmodi pia opa eccle gradus
A. i.

deus instituit. Sunt enim pietatis opera quae ab omnibus in extremo examine exigentur ut habetur mathei. xxv. & in. c. Et si illi. xii. q. ii. unicuique enim mandauit deus de proximo suo: nec per hoc tollitur quoniam principaliter fuissent instituti ad coopandum Romano. pon. in gubernatione uniuersalis ecclesiae: putat figuratum erat ut ex superioribus patet: hodie tamen honor & status eorum augmentatus est ut in sequentibus euidentius demonstrabitur.

Secundo queritur de necessitate huius dignitatis.

De quod est dicendum: quod necessitas eius patet ex eo quia cum Romano. pon. non ex humana sed ex diuina institutione habeat supremam potestatem in ecclesia dei: ut in. c. i. & c. sacrosancta. xxii. di. & c. in memoriam. & c. ita dominus. xix. di. & ex eo tanquam ex capite aliorum omnium membrorum gubernatio procedat: praesertim in arduis causis que ad hanc sanctam sedem sunt referende: ut in. c. i. de iura. cal. in prin. & in. c. maiores. de bapti. & c. hec est fides. xxiiii. q. i. & c. p. uenerabilem. s. rationibus. q. fil. sunt le. Habet etiam ex eadem diuina institutione saltem figuratim & exemplariter ut praediximus in articulo proximo precedenti: quod consultores debeat & cooperatores in praemissis sibi adiungere: in quo potissimum Cardinalium officium uersatur: ut in. c. fundamenta. s. decet. de elect. li. vi. Hoc insuper naturalis dicitur ratio. Nam etiam in particularibus negociis praesumpta persona quae cunctis que grauius intellectus habeat sumit: & alios ad consilium cum de rebus maioribus deliberare uult: quasi non satis sibi ipsi ad discernendum confisus: ut philosophus dicit. iii. ethi. Quantomagis pontifex summus cui gubernatio totius ecclesiae est commissa cuique arduissima incumbunt agenda negocia: debet consilio attentissime operam dare: nam ad hoc habet ecclesiam senatum: ut in. c. ecclesia. xvi. q. i. propter defectum siquidem consilii. Roboam rex israhel seipsum & successores maxima regni parte multauit: ut habetur. iii. reg. xii. & puerb. xv. Dissipantur cogitationes ubi non sunt consilia: & ubi multa consilia multa salus: & integrum est iudicium quod plurimorum sententiis confirmatur: ut in. c. prudentiam. in prin. de of. del. & xx. di. de quibus. nam cum plures conueniunt ad consulendum unusquisque partem habet uirtutis ac prudentie ac fiunt in unum collati quasi homo unus qui multos pedes habeat multasque manus multosque

sensus: qua propter melius iudicant multi alii enim aliud. & cuncti cuncta discernunt uerba sunt philo. iii. polit. Inde est quod principaliter & utilior pars ciuitatis est Consiliarium ceteris: magisque necessaria quam iudicialis: quoniam uniuersalior est & ad plura se extendit. Unde & illa iudices ordinat eligendos: & alia propter hec omnia disponit: ut philosophus dicit. i. rethor. & Romani quoniam principatum orbis uoluerunt obtinere magnope consilio intendebant: nam fecerunt curiam sibi & quotidie consulebant trecentos uiginti consilium agentes semper de multitudine ut que digna sunt gerantur: ut habetur. i. machabeo. viii. & hoc modo se gubernantes totius orbis monarchiam obtinuerunt.

Tertio queritur de distinctione cardinalium.

De quod est dicendum: quod tripliciter distinguitur: nam quidam sunt episcopi ut Hostien. & Portuen. Quidam sunt presbyteri: ut sancte crucis in Ierusalem & Sancti Clementis. Quidam uero diaconi: ut sancti Angeli & sancti Eustachii: & de numero episcoporum & presbyterorum & diaconorum Cardinalium uide in Martiniana. ubi late persequitur Et inter ceteros cardinales Hostien. censetur dignior: ipse enim in generali concilio primus post papam sedet: Item & papam consecrat: Imperatorem inungit & utitur palio. Ita notat Hosti. in. c. antiqua. de privilegio. Et sciendum quod episcopi cardinales non nominantur per titulum: dicendo Guilielmus titulus Hostien. aut Rodericus Boria titulus Portuen. Sed simpliciter episcopus Hostien. & episcopus Portuen. presbyteri uero cardinales nomenclantur sub titulo: ut in. c. coram. de elect. & de suppl. neg. prela. c. fi. & de cleri. non resid. c. ii. de testi. licet. el. iii. & sic ubi in presbyteris non exprimitur hec dictio tituli: ut in decre. dilecto. de preben. & de appel. constitutus. est supplenda. & sic est de stilo curie Itaque rescriptum aliter expeditum ceterum falsum cum deuiaret de consilio stilo curie: ut in. c. q. graui. de cri. falsi. Solus tamen cardinalis Basilice. xii. aploze licet sit presbyter appellatur tamen sine adiectione tituli. ut in. c. cum olim essemus. de priuilegio. & ibi tenet Hosti. & in. c. apostolice. de re iu. li. vi. Diaconi uero cardinales non denominantur per hanc dictionem tituli: ut patet de arbit. c. pe. de prescrip. ad audientiam. de resti. in inte. tum ex lris. versiculis idem quoque. de testa. Raynaldus. versiculis dilectus. & c. in presentia. de pba.

Et uidetur q̄ Cardinalis possit esse sine ti-
tulo: ut contigit in Petro de colūpna q̄ ex
istens diu sine titulo: uocabat se Sancte ro-
mane eccle Cardinalem: donec occurrente
uacatione tituli Sancti angeli quē ante de-
positionem de eo factam obtinuerat illum
denuo fuit adeptus: hec ponunt p̄ Io. an.
in addi. ad Spec. ti. de libe. concept. s. Iam
nunc uidendum. ver. si uero. & in oleuerat
iste mos ab antiquo in ecc. Ro. q̄ in p̄mo
tione cardinalium nunq̄ p̄mittebat̄ descē-
sus: ut si quis esset ep̄s nondū cardinal̄ nō
assumebatur in titulum presbyteralē cardi-
nalatus: & p̄pter hoc constat multos tem-
pore Bonifacii. viii. & predecessorū p̄termi-
ssos cardinales quia erant ep̄i & ep̄ales titu-
li non uocabant de quibus tūc summe uti-
liter fuisset p̄uisum ecclesie. Clemens tñ. v.
hanc obseruantiā imutauit: nā de ep̄is cre-
auit presbyteros Cardinales & ita usq̄ ad
hec tempora obseruatur: & hec cōmēdabil̄
consuetudo int̄m est dilatata q̄ q̄nq̄ de so-
lis ep̄is fit una p̄motio cardinalium p̄b̄o-
rum: ut dicit Io. an. quē sequitur Domi. in
c. cū aliquibus. de rescript. lib. vi. Et p̄pter
hanc mixturam ep̄orū que ut p̄diximus ē
inter cardinales q̄n̄ papa scribit̄ ul̄ loquit̄
eis in cōi appellat illos fr̄es: q̄n̄ tñ in pticu-
lari tunc ep̄os appellat fr̄es: reliquos uero
scilicet p̄b̄os & diaconos appellat filios:
ut in. d. c. q̄ graui. ita no. gl. in. c. fundamē-
ta. de elec. li. vi. Ex quo infer̄ q̄ magis dig-
num trahit ad se minus dignum: etiam si
minus dignum sit in maiori quantitate q̄
magis dignum. Constat enim q̄ ep̄i Car-
dinales sunt tñ sex: p̄b̄i aut̄ & diaconi sūt
in multo ampliori numero & tñ p̄pter il-
los ep̄os omnes simul appellant̄ fr̄es ut p̄-
dictum est: hoc etiā p̄bat text. in. c. si duo
ex tribus. de offi. dele. li. vi. & ex hoc infer-
tur q̄ etiam si in maiori quātitate admisce-
atur aqua non benedicta aque benedictē:
uel oleum non consecratum consecrato to-
tum efficitur consecratū hoc tenet Domi.
in. d. c. si duo ex tribus. & Pe. de anc. in. c.
cum marthe. de cele. mis. Hoc tñ intellige
nisi in tanta quantitate apponeret̄ de non
benedictō q̄ absorberet uirtutem benedi-
cti: nam tunc cū absorberet̄ substantia be-
nedicti desineret etiam consecratio uel b̄n-
dictio ut satis p̄batur nedum prefata rōne
sed p̄ no. in. d. c. cum marthe. & hec nota p̄
extensione: c. q̄ in dubiis. in fi. de consecr.
ecc. uel al. Et ex his posset inferri ad aliam
questionem. An si uniuersitas est p̄mixta
clericorum. s. & laicorū: ita q̄ maior ps est

laicorū & minor clericorū deat iudicari ec-
clesiastica uel secularis. De qua questione
quia p̄positum nostrum non tangit non
erit agendū in p̄nti: sed remitto ad glo. in
c. i. de loca. & per Bart. in. l. fi. ff. de colle. il-
lici. & p̄ Bal. in autē. habita. C. ne fi. p̄ pa.
& p̄ Ab. in dispu. sua q̄ incipit. raudulphus
Sed quia in hoc p̄ncipali articulo egimus
de titulis cardinalium: quero quā iurisdic-
tionem obtineant cardinales in titulis suis
Dicendum ad hoc: q̄ iura nō satis apte de
hoc loquūtur. nam. c. his que. de maior. &
obe. ubi uidetur p̄b̄ari q̄ h̄nt in eis iurisdic-
tionem ep̄alem. loquitur ex sp̄ali cōcessi-
one pape: non aut̄ q̄ de cōi iure hoc eis cō-
peteret: ita tenet ibi Inno. quod probo sic
quia ut ibi apparet illa iurisdictione non trā-
sit p̄ totum in caplm̄ cardinali mortuo ut
ibi clare probatur in fi. tex. igitur nō cōpe-
tit de iure cōi: alias enī cū sint illa iurisdic-
tionalia transirent in caplm̄ se. ua. ut in. c.
cum olim. eo. ti. & in. c. unico. eo. ti. li. vi.
& c. ad abolendā. in p̄n. de hereti. Itē hoc
cōfirmatur quia solus ep̄s habet de iure cō-
muni ep̄alem iurisdictionem in ecclesiis ī
diocesi sua constitutis: ut in. c. cum ep̄s. de
offi. ordi. li. vi. & c. omnes basilice. xvi. q.
i. & c. regenda. x. q. i. Alii aut̄ tñ h̄nt quā-
tum p̄uilegiū aut p̄scriptio eis contulit: ut
in. c. auditis. & c. cū dimidio. de p̄scripti.
& c. ueniens. e. tit. & c. pastoralis. & c. duo
simul. de offi. or. ix. q. iii. cōquestus. & hoc
idem innuit aperte Inno. in. c. dilectus. de
cap. mo. ubi dicit q̄ matrix ecclia nullam
aliam iurisdictionem nec ptatem exercet ī
subditas nisi que a iure reperitur expressa.
Cardinales aut̄ in titulis suis aliquid plus
habent: dicit tñ Ioh. mo. in. d. c. unico. de
maio. & obe. li. vi. papam sibi respondisse:
q̄ cardinales in titulis suis h̄nt ep̄alē iurisdic-
tionem & doc. cōiter stant illi assertiōi
sue: & ita diutissime extitit obseruatum:

Quarto queritur an cardinales faci-
ant collegium.

T fuerunt qui dixerunt q̄ non: q̄
sunt diuersi gradus & ordinis & di-
uersorum titulorū ut ex superioribus patet
Sed errant euidenter qui talia affirmāt: nā
ante fuerunt cardinales q̄ essent aliqui titu-
li eis assignati: & hac cōsideratione habita
q̄nq̄ dicunt̄ simplr̄ cardiales nulla alia ti-
tuli expresse habita mentione: ut patet. xx
iii. di. In noīe dñi. & lxxix. di. oportebat.
& c. se. cuius ergo tūc temporis dicebant̄
A. ii.

Cardinales certe nullius nisi Ro. ec. Itē & habent aliqua signa que collegiū arguūt: puta archam cōmunem quo ad seruicia cōmunia: & camerarium spālem loco sindici qui oblata cōiter diuidit inter eos: que sūt signa collegii: ut probat tex. in. l. i. ff. quod cuiusq; uni. & Inno. c. dilecta. de exce. pl. & tota die cōiter cōueniunt: unde & sacrum collegium appellat sic determinat hos. in c. ad liberandā. de iude. idem tenet glo. in cle. ne romani. de electi. Sed iuxta hoc quero an Vicarius urbis possit cognoscere de causis subditoy: titulis cardinalium: & frater Alua. ut refert Matheu. tenuit q̄ sic in cle. ne romani. de elec. sicut pōt papa: quia habet idem auditorium & p̄ casu inducit quia non habet iurisdictionē extra urbem de offi. uica. sua. ergo a cōtrario habet itra urbē: Mathe. tenet cōtrariū qui a papa hēt cognoscere de subditif cardinaliū p̄ iurisdictionem generalē quā habet in oēs: sed uicarius nō hēt illā generalem. Ad. c. sua. respondetur q̄ ibi hoc non dicit q̄ in subditos cardinalium uicarius habet iurisdictionem: nec p̄cedit argumentū a cōtrario nō enim sequitur q̄ p̄ eo q̄ uicarius hēt iurisdictionē in urbe q̄ hēt in omnes de urbe sicut ep̄s & si hēt iurisdictionem in tota diocesi nō tñ hēt in exēptos: & dicit Mathe. q̄ ita uidit seruari: ita tenet do. Car. in. d. cle. ne romani.

Quinto queritur in quo uerset officium Cardinalium.

Incendum est: q̄ uersatur p̄ncipalr in hoc q̄ sunt coadiutores & cooperatores ro. Pon. & cōsiliis oportunis assistūt sibi in gubernatione totius uniuersalis ecclesie catholice: ut in. c. fundamēta. §. decet de elec. li. vi. & c. p̄ uenerabilē. §. rōnibus. q̄ si. su. le. & hmōi cōsilia dñt esse libera: ut dicit tex. in. d. §. decet. ita quod nō sit ī eis aliqua de illis quatuor passioibus que humanum solent iudiciū puertere & animā captiuare: uidelicet: timor odiū amor aut cupiditas habendi: ut in. c. quatuor. xi. q. iii. & c. i. de re iu. li. vi. nam inquit Boeti. ī de cōsolatione. Tu quoq; si uis tramite recto carpere calem: gaudia pelle: pelle timorem: spemq; fugato ne dolor adsit: nubila mens est uinctaq; frenis: hec ubi regnant. Debent etiam esse matura & nō p̄cipitata: nam cū in cōsiliando requiratur discursus & oporteat de multis consulentē inq̄rere: (utinferius dicit) istaq; sine tpe longo ple

ne fieri nequeāt oportet in istis diutius iuxta qualitātē tamen negocii morari p̄pter quod phūs dicit q̄ morose cōsiliandum ē & inde est q̄ mulier: cōsiliū est infirmū quia p̄pter mobilitātē suam & leuitatē nō possunt diutius sistere in eodē: sed huc at q̄ illuc impelluntur: ut phūs dicit. i. polit. & latius ibi tenet sanctus Tho. in gl. Modus aut cōsulendi iste est: ut p̄supposito fine alicuius rei quam Pontifex agere intendit que tñ iusta & honesta sit & deo accepta accedat cōsiliū in quo quēadmodum ad illum finem pueniat discutiēdū erit: unde inquirenda sunt media p̄ que ad illum finem pueniat & si p̄ multa pueniri pōt p̄ quod illoz facillime & optime id fiat: & illo cōperto quēadmodū p̄ illud fiat. Qui enim cōsultat uidetur querere ac resoluerē unde cōsultatio inquisitio quedā est: in q̄ p̄cedit quousq; pueniat ad id quod p̄ se ip̄m agi queat: & cū plura occurrūt a quibus inchoari possit quoz unū se habet ad aliud ut antecedens a quo cōueniētius incipitur qñ ad id puenimus desinit cōsultatiua inquisitio: hec colligunt ex his q̄ phūs dicit. iii. ethi. & ideo bene consulentē oportet esse cogitabundū. Pontifex aut hūc modū tenere dēt ut audiat uota cardinaliū & cōsiliū eoz intendat & ex illis finalem sibi deliberationē referuet: ut fecit Impator in l. i. C. noua uecti. impo. non pos. & p̄pter necessitatē cōsiliū ab ip̄is habendi nō dēt illos pmittere a se separi: sed cōtinuo cum eis uersari: unde collaterales ei dicuntur & de latere eius: ut in. c. pe. de offi. leg. & c. i. eo. ti. li. vi. & ps corporis ip̄ius: ut i. l. quif quis. C. ad. l. iul. ma. & p̄pterea debent assistere pape in cu. ro. cōtinuo cōmorātes: ut in. c. bone. el. i. de postu. pla. & c. ii. de cle. non resi. & inde dicti sunt cardinales a cardine: quia quēadmodū in cardine uertitur hostium ita in eis uertit administratio & gubernatio totius uniuersalis ecclesie: ut dicit glo. in. c. ii. de offi. archip̄s. unde & de salute corporali eoz p̄pter ea que dicta sunt papa singularē diligentia adhibet: unde & si cardinalis infirmet nō tñ minuit sibi sanguis sine pape licentia spāli: ut dicit hosti. in. c. ecclesia uestra. el. ii. de elec. & in sūma ti. de peni. §. cui cōfitendū. versi. cui cardinalis. Et ex his infertur ad solutionē questionis de qua solet dubitari. s. an cardinales tpe assumptionis sue teneant p̄stare romāo pon. iuramentū fidelitatis. & dicēdū ad hoc q̄ pb̄ri & diaconi cardiales hmōi fidelitatis & obedientie iuramentum non

prestant & rō huius sumitur ex predictis: quia cū sint spālia mēbra pape: ut prediximus ab his spālibus mēbris papa fidelitatem nō exigit sicut nec a seipō ut sit interdantē & recipientē differentia ut in.c.fi.de insti.& in.c.p. uřas.de iure pa. p que patet q̄ cardinales ad obedientiā pape plus aliis se reputare debēt fore astrictos & papa dēt diligere cardinales ut ptē corporis sui: ep̄i tñ cardinales iuramentū fidelitatis p̄dictū pstant non quia sint ab hac caritate seclusi & unitate sed iurant tanq̄ ceteri ep̄i: ut i.c. ego.N.de iureiurā. Ita determinat Hosti. in.c. antiqua.de p̄uile. quem sequit̄ Iohā. an. Caueant tñ sibi cardinales & diligēter attendant ne malum cōsiliū pontifici ip̄endendo ip̄m errare faciant: imputabit̄ enī male cōsulenti sicut & male facienti nā ubi cōsiliū dat cām delicto tētur cōsulēt sicut & faciens: ut pbat tex.in.c. sicut dignum. de homi.in.c. si quis uiduā.l. dif. & glo.in r̄la nullus ex consilio. de re. iur. li. vi. & docto.in.c. i. de offi. dele. & scūs Tho.in. ii. ii. q. lxii. arti. vii. quod p̄cedit nedum si scienter male cōsulerēt sed etiā si p̄pter ignorantiam uel imperitiā: nam cū acceptando illud officiū quod p̄ncipalr̄ ut p̄diximus i cōsulendo uersatur tacite uideant̄ fateri se fore pitos & sufficientes ad illud: imputat̄ postea eis quicqd̄ p̄ imperitiā faciunt. Ad hoc induco tex. iuncta gl. no. in. l. ii. ff. qd̄ quisq̄ iur. habent etiā aliud considerare q̄ si aliquid in cōsilio & deliberatōne uerfet̄ quod ad p̄niciem ecclē tendat uel als̄ in se non sit iustū non est satis sibi q̄ taceant & uotum suum expresse ad hoc non accōmodent: sed tenent̄ expresse cōtradicerē: & illud oībus mediis quibus poterunt dissuadere: als̄ aut̄ tacentes & dissimulātes inuoluntur peccato & pena peccati in his q̄ sic illicite p̄petrant̄: ut pulchre dicit Inno. i.c. i. de his que fi. a maio. par. ca. quem oēs sequuntur: & rō se offert in p̄mptu cū enī ad hoc sint assumpti ut recte cōsulāt ut prediximus tacentes: hoc casu cēsēt̄ id quod agitur approbare: ut in. l. de etate. s. qui tacuit. ff. de inter. acti. & in. c. ii. de confes. li. vi. & error cui non resistitur approbat̄: ut in. c. error. lxxxiii. di. Ex predictis etiā inferit̄ ad q̄onem: an cardinalis possit assumi ad ep̄atum p̄ uia electōis uel dēat potius postulari. Hosti. mouet hanc q̄onē i.c. ecclā uřa. el. ii. de ele. ubi cōcludit q̄ debet postulari potius & non pōt eligi: mouet̄ quia cardinalis habet alas ligatas magis q̄ ep̄s: unde & cardinales non cōsueuerūt ex

ire cu. ro. sine licentia pape: si ergo ep̄s p̄pter hoc q̄ non habet lib. e. um uolatum nō pōt eligi sed dēt postulari: ut in. c. fi. de postula. prela. ergo a fortiori idem in cardinali dicendum est. Preterea cardinalis est maior ep̄o in officio: sed quis dēt eligi ad maius officium non aut̄ ad minus: ut i. c. legimus in fi. xciii. di. hoc idem dicit p̄bari p̄ tex. in. c. filium. i. q. i. ab. ant. distiguit ibi inter ep̄m cardinalē qui tñ poterit postulari rōe ep̄atus & p̄br̄m uel diaconū qa illi poterunt eligi & sic recitādo p̄dicta trāsit simplr̄ Io. an. in. d. c. ecclā. Do. card. placet illa cōtinctio secundum antiqua tempora: secundum que ep̄s erat maior cardinali: ut hētur in. c. q̄q̄. ii. q. vii. hodie uero secus cum cardinalis sit maior ep̄o: sed Ab. dicit istam drām inter t̄pus antiquū & nouum nullibi p̄bari: imo & olim & hodie ep̄s est maior cardinali in ordine: nā supra ep̄alem nullus ordo est: ut late no. in phe. vi. per glo. & doc. & tradit̄ in. c. cū cōtigat. de eta. & qua. unde & papa appellat̄ se ep̄iscopum: officio tñ est maior cardinali q̄ ep̄s cum faciant unū corpus cū papa cardiales in gubernatione ulis ecclē: ut in. c. p uenerabilem. qui fil. su. legi. de quo late supius dictum est: immo supposito sine preiudicio ueritatis secundū eum quod cardinalis simpliciter esset maior ep̄o: non p̄pterea sequitur: quod sicut ep̄s postulat̄ ita & Cardinalis: nam in ep̄o rō ē: quia cū sit alligatus uicō m̄rionali sue ecclē: ut in. c. sicut alterius. vii. q. i. & c. iter corporalia. de trāsla. epi. uel elec. non p̄nt eligentes in illum cōsentire tanq̄ in alienū maritum & iō cōfugiunt ad subsidium postulationis: q̄ rō cessat in cardinali non ep̄scopo: nec etiam ob. q̄ hēt alas ligatas: nam hec rō non cōcludit: nam & abbas non pōt deserere monasterium sine licentia superioris: ut in. c. cū uenerabilis. de cōsue. & nihilo inus pōt eligi in ep̄iscopū: ut in. c. si abbatē. de elec. li. vi. Et ad. c. filium. quod p̄ se inducit hostien. dicit non p̄bare intentū: solum enī dicit quod ordinatus per papam in ecclā ro. non pōt inde recedere sine licētia pape non tñ prohibet electionem de eo fieri: licet uerū sit q̄ papa poterit ei licentiam denegare. Simile est quod monachus potest eligi in ep̄m non tñ pōt sine abbatis licētia consentire electōi: ut in. c. si religiosus. de elec. li. vi. ad. c. bone. el. i. de postu. pre: quod etiam uidet̄ facere pro hostien: ubi p̄br̄ cardinalis fuit postulatus: pōt dici secundum abba: quod ibi non negat̄ quin
A:iii:

potuerit eligi: uel pōt itelligi q̄ fuit postu-
latus p̄ electionem & in istam p̄tem ille re-
sistet inducendo p̄ ea tex. in. d. c. ecclia uſa.
his tñ non obstantibus ego tenerem opi.
hosti. supposito enim q̄ cardinalis non sit
uinculo m̄rimoniali alligatus ecclē romāe
uel ecclē tituli sui quēadmodū ep̄us subest
tñ aliud ip̄edimentū p̄pter quod eligi nō
pōt qm̄ daretur descensus cū notorium sit
et ip̄emet fateſ q̄ officio est maior cardia-
lis q̄ ep̄s: quod in infradicendis latius ostē-
detur: constat aut̄ q̄ ubi datur descensus &
si non in ordine tñ in dignitate est mōstrē
quoddā i iure: ut pbat tex. in. c. i. de trāſſ.
ep̄i: nam abhorret ibi papa q̄ archiep̄s fue-
rit factus ep̄us: & dicit q̄ ille fuit de archie-
piscopatus & minoratus cū tñ sit notū q̄
archiep̄us nō sit maior ep̄o in ordie sed tñ
in officio & dignitate: pari igit̄ rōne idē di-
cendum est in cardinali: Hoc etiā cōfirma-
tur p̄ tex. in. d. c. bone. ubi apte tex. loqui-
tur de pb̄ro cardinali & dicit q̄ fuit postu-
latus: nec solutiones ad illum text. date cō-
cludunt: q̄a sunt diuinationes & extorquet̄
lram̄ ad sensum imp̄opum p̄ sompnia ali-
unde quesita: quod improbat tex. in. c. Re-
latum. xxxvii. di. nec ob. tex. in. d. c. ecclia
uſa: nam ut ibi dicit Host. patere ex itēgra
ille erat cardialis tpe quo fuit edita dec. nō
tñ tpe electionis: & si hoc non admitteret̄
cōgruenter posset ibi assumi illud uerbū e-
lectionis p̄ postulatione cū ut ex superiori-
bus patet esset de iure impossibilis modus
assumendi cardinalem ad eccliam cathedra-
lem per uiam electōnis. Secundū p̄nci-
pale in quo officium cardinalis consistit ē
in eligendo ro. pont. qm̄ sedes aplica uacat
Circa quod est cōsiderandū: q̄ antiq̄s
tēporibus Imp̄atori fuit data pt̄as p̄ papā
eligendi ro. pont. ut in. c. adrianus. & in. c.
i synodo. lxiii. di. & hoc factum extitit quo-
niam catholica ecclia ab hereticis & scisma-
ticis cōcussa aliqñ in magno discrimine pi-
clitabat: tribuebat̄ ergo electio pontificis
catholicis p̄ncipibus: ut eorum auctoritate
ecclia roborata hereticor̄ & scismaticor̄ i-
sultus rep̄meret: ut in. s. p̄ncipibus. ea. dif.
Postea aut̄ Lodouicus Imp̄ator hāc facul-
tatem Ro. populo cōcessit & in eum trans-
tulit: ut in. c. ego Lodouicus. ea. di. Demū
idem Imp̄atores religioso mentis affectu:
prefatis puilegiis sibi cōcessis sup̄ dicta ele-
ctione p̄ eos facienda ex toto renūtiauerūt
ut hētur in. s. postremo. ea. di. Post hec aut̄
auctoritate Nicolai pape est inductum ut
electio romani p̄tificis nō a cardinalibus

tñ uerum etiam ab aliis religiosis clericis
in idem conuenientibus fieret: ut in. s. ex
his constitutionibus. ea. di. & in. c. i. lxxix.
di. Nouissime uero auctoritate cōciliorum
data est facultas eligendi Ro. pon. solis ec-
clesie ro. cardinalibus ut patet in. c. licet de
uitanda. de elec. & in. c. ubi piculum. eo. ri.
li. vi. & in. cle. ne romani. de elect. & fuit sa-
lubriter hoc institutū: qm̄ si cōciliū dēret
ad hoc cōgregari esset summa difficultas:
tum in cōgregando illud: tum etiam in in-
ducendo plures qui in idem cōuenirēt: cū
naturale sit multos adinuicem discordare
ut in. i. Item si unus. s. p̄ncipalr. ff. de arbi.
& in. c. i. eo. ti. & c. quia diuersitatem. de cō-
cessi. p̄ben. & in diutina uacatione que tali
occasione daretur in ecclia romana multa
picula & incōmoda insurgere possent pro-
ut euidētia rei retroactis tēporibus ostēdit
quod aut̄ ad Imp̄atorē ul̄ alios laicos expe-
ctaret esset a rōe ualde alienum: cum illi de
sp̄ualibus non se dēant intromittere: ut in
c. ii. de iudi. & c. ecclia sancte marie. de con-
stiti. & c. cū laicis. de re. ec. non ali. & c. bene-
quidem. xcvi. di. imo nec de electionibus
eccliar̄ inferior̄: ut i. c. massana: & c. sacro-
sancta. & c. quisquis. de elec. licet p̄pter ne-
cessitates instantes ut p̄diximus dudum si-
bi id cōcessum extiterat. Preterea iter alios
eccliaſticos uiros cardinales p̄pter cōtinuā
experientiam plenius intelligunt quid ro-
mane ecclē cōueniat: & p̄pter assistentiam
quā faciūt pape citius & cōmodius p̄nt eli-
gere & diutine uacationi ro. ec. subuenire:
dicit tñ Abb. Sicu. q̄ in cōciliis P̄mano &
Constan. allegabatur q̄ tunc demum elec-
tio Ro. pon. expectabat ad cardinales: qm̄
sedes lapica uacaret p̄ mortē pape: secus si
p̄ depositionem eiusdem factam p̄ cōciliū
uel quia inter duos electos in discordia cō-
ciliū iudicaret neutrū eor̄ fore papā: nā
cū in hoc casu repiatur a iure pt̄as eligendi
papam cōcessa generali cōcilio: p. c. si duo
contra fas. lxxix. di. nec hoc sit correctū p̄
p̄dicta iura que dant electionem cardinali-
bus: quia de uacatione per obitum loquū-
tur: ergo dēt illud ius antiquum in suo ui-
gore manere: & istā p̄tem ille sequit̄ in. d.
c. licet. de elec. Sed salua pace tanti p̄ris
cōtrarium uideret̄ uerius: nam iura q̄ dāt
electionem cardinalibus generalr̄ loquūt̄
non se restringendo ad uacationē p̄ mortē
Item supposito q̄ exp̄meretur uacatio per
mortē sub ea cōprehendit̄ alia quecūq̄ ubi
est eadem rō: ut dicit glo in. c. susceptū. de
rescrip. li. vi. & clarius in. cle. ne romani. de

elec. Constat autē q̄ hic est eadem rō uideli-
 cet difficultas que tollitur: & quia ip̄i meli-
 us norunt quid ro. ecc. cōueniat ut p̄dixi-
 mus: nec obstat, c. si duo, in cōtrarium alle-
 gatum: quia non dicit eo casu priuari pote-
 state eligendi: ut dicit ibi gl. quia nullo iu-
 re hoc reperit: & ille text. in quātum dicit
 uniuersitatis consensus: non loquit̄ de cō-
 cilio generali sed de collegio cardinalium:
 als cū text. in. d. c. si duo, in quo se fundat
 Abb. loquatur de electione facta in discor-
 dia sequeret̄ unū absurdū: q̄ debilius ius
 esset cardinalium in eligendo pontificem
 q̄ alioꝝ inferiorū in eligendo p̄latum suū:
 nam inferiores p̄pter hoc q̄ discordet̄ i eli-
 gendo non p̄uant̄ pt̄ate eligēdi: quia nul-
 lo iure hoc cauet̄: ergo multo minus Car-
 dinales quoꝝ pinguius est ius in eligendo
 ro. pon. ut ex inferius dicendis manifeste
 apparebit. Et p̄ hac cōclusionē induco glo-
 sam no. in. d. cle. ne romani, de elec. in ver-
 moriente, que hanc cōclusionē apte firmat
 & quia hoc maximū negociū est quod eis
 incūbit ut dicit tex. in. d. c. ubi piculū, s. si
 nali, Operep̄cium erit in hoc aliquātulū i
 morari & de electione pontificis uel pauca
 quedam breuiter p̄stringere. Circa quā
 quero: utrum papa possit sibi eligere succe-
 ssoꝝem post mortē suā & p̄ cōsequens pro
 illa uice tollere a cardinalibus facultatē eli-
 gendi papam: glo. tangit hāc q̄onem in. s.
 his oībus, viii. q. i. & tenet q̄ non propter
 duo: primo quia hoc esset minutare statū
 v̄lis eccle quod pape non licet: ut. xxv. q. i.
 que ad p̄petuam. Secundo qm̄ talis dispo-
 sitio extendit̄ in id t̄pus quo ip̄e non ē fu-
 turus iudex. ff. de iu. om. iu. l. eum qui, sed
 cōtra illam glo. facit tex. in. c. si petrus, ea.
 ca. & q. ubi petrus elegit sibi Clementē suc-
 cessoꝝem. Sed ad hoc r̄ndet Gratianus i p̄
 allega. s. his oībus, dicens q̄ illud factū Pe-
 tri non est trahendū ad cōsequentiam nisi
 ab illis qui talem sibi in successoꝝe eligeret̄
 qualē bt̄s Petrus elegit. Sed ista non ē cō-
 ueniens r̄sio p̄ ea que p̄x̄ie dicentur: qua
 propter uerior solutio est q̄ illud fuit fac-
 tū p̄pter necessitatē cū enim tūc eēt pauci
 xp̄iani: & ip̄i Apl̄i quibus de rōe hoc ic̄ ū
 bere debuisset p̄ orbem essent dispersi. iux-
 ta quod sibi p̄ceperat dñs Marc. ul. c. fuis-
 set ualde difficile al̄r posse cōmode electio-
 nem summi p̄t̄ificis celebrari: ut dicit Ar-
 chidi. post Bazia. in. d. c. si petrus, & nihil
 oīnus ne hoc in exēplū induceret̄ a poste-
 ris Clemens renuntiavit papatui sibi p̄ pe-
 trum p̄dicto mō delato: & tūc fuit electus

Linus ut dicit glo. in. d. c. si petrus, & si q̄s
 obiiciat q̄ electio ro. pon. saltē quo ad mo-
 dum eligendi fuit i ducta de iure positiuo
 igitur dēt esse imutatio eius in libera facul-
 tate pape in. s. sed naturalia. instit. de iure
 natu. & in. c. i. de const. li. vi. Ad hoc r̄nde-
 ri pōt quod ubi papa dispōit in ea re que
 cōcernit statū v̄lis eccle aliquid de antiq̄s i-
 stitutis imutādo si hoc faciat sine iusta cā
 & aliis nota non est sibi obediendū: ut di-
 cit Inno. in. c. quanto, de cōsue. Cōstat autē
 quod istud potissimum tangit v̄lem eccle-
 siam uidelicet electio ro. pon. qui caput to-
 tius est eccle: ut in. c. ubi periculum, s. Ce-
 t̄er̄. de elec. li. vi. ar. c. nihil, de elec. in p̄nc.
 & p̄ ea que sup̄ius dicta sunt consultissime
 cardinalibus illa pt̄as tradita est: igit̄ & si
 sine cā iusta & notoria papa circa illam ali-
 ud imutaret sibi non esset obediendum

Et p̄ p̄dicta posset determinari alia q̄o:
 an papa posset sine cā p̄uare collegium car-
 dinalium facultate eligendi ro. pon. eandē
 pt̄atem in alios trāfferendo. Quero ul-
 terius iuxta eandem materiā an cardinales
 licite possint tractare de electioe pontificis
 inter se. In hoc distingue: quoniā aut que-
 rimus in uita pontificis: aut post mortem
 siquidem in uita & cum cōsensu pontificis
 fieri pōt: imo laudabile est quod ip̄e uocet
 cardinales & moneat eos super cōcordi ele-
 ctioe futuri successoꝝis etiam nominādo
 personā que sibi apta uidebit̄ ad tantā dig-
 nitatē obtinendā: ut in. c. si trāsitus. lxxix.
 di. ip̄i etiam sine p̄t̄ifice laudabilr̄ possēt
 inter se tractare p̄uatim & in cōi de eligen-
 do personam idoneam qm̄ postea uacatio
 occurreret: dum mō de certa persona nō de
 liberarent. Item nec possent super futura e-
 lectione pactis uel p̄missioibus ad certum
 quid se obligare: ut in. c. si quis papa, & c.
 nullus. lxxix. di. imo talia pacta & p̄missi-
 ones tanq̄ illicite nec iuramento nec pene
 adiectione nec qualibet alia firmitate ualā-
 tur: ut in. d. c. ubi periculum, & ceter̄. de e-
 lec. li. vi. & hmōi res perpetrās loci sui dig-
 nitate uel cōmunionē p̄uādus est: & hmōi
 cōsilia & cōfederationes ad ecclesiasticā no-
 ticiam dēfferens etiam si particeps fuerit n̄
 solum purgatus ab oī pena liber euadat:
 sed etiā digna remuneratione p̄miandus ē
 ut in. d. c. si quis papa, & ex hoc hēs unam
 limitationem ad doctrinā quā tradit Bar.
 in. l. iii. s. si. ff. de cond. ob tur. cau. ubi per
 illum tex. dicit quod statutum p̄mians de-
 nunciantes malefactores nō se extendit ad
 socios criminis: idem tenet in. l. si q̄s i graui
 A. iiii.

§. si ex stipulatu. ff. ad silleya. Fallit enim in casu isto: fallit etiam in aliis quos ne uagari uidear a proposito diuertendo omittā: & si ista remuneratio iuxta superiorum arbitrium: uideretur in pecunia uel rebus quae pecunia extimatur fienda: primo fieri deberet de bonis malefactoris: secundo de bonis eius ad cuius utilitatem sumitur uindicta de homini malefactoris: tertio de publico: per non per Bart. in. l. lege cornelia. in. p. n. ff. ad sill. Aut queritur de tractatu fiendo post mortem pontificis: & tunc nedum est promissum imo est utile: ut per illos tractatus conuenientius possint peruenire ad dignam personam eligendam: ut expresse dicit tex. in. c. in nomine domini. xxiii. dist. Caueant tamen secundum Inno. in. c. bone. el. ii. de elec. ne in tali tractatu diffiniant de certa persona eligenda: & multominus super his iuramenta uel promissiones uel subscriptiones faciant: nam ille essent irritae & punirentur facientes per d. s. ceterum. & propter homini conuenticula tollenda & tractatus dampnabiles fuerit per uisum in. d. c. ubi piculum. quod in conclauis non fieret aliqua sepatio per parietes uel cortinas: sed omnes cardinales essent in palatio & in conuenticulo. Si tamen omnino apparet iusta causa propter quam hoc fecerunt homini pacta ualerent & non punirentur pacifices: ut in. c. sane. xvi. q. vi. secundum eum ubi etiam subiungit: quod licet olim propter solennia exequiarum differeret predictus tractatus usque ad tertium diem post mortem: ut in. c. nullus. lxxix. dist. hodie tamen statim post mortem licet tractatum facere. vii. q. i. sicut alterius. & idem sequitur ibi Cōpost. licet Hosti. contra teneat propter honestatem seruandam. Sed opinio Inno. & Cōpost. sequitur Io. an. & ista mihi uidetur uerior de iure maxime si quis attendat tex. in. d. c. ubi piculum. circa principium.

Uterius quero de forma quam tenere debent in eligendo. Dicendum est quod in expectando absentes cardinales per decem dies & in conficiendo conclauis & in forma conclauis & aliis circa hoc occurrentibus est forma apte tradita in. d. c. ubi piculum. & aliquid est adiectum in cle. ne romani. §. sane. usque ad si. tex. ex quibus & ex antiquis iuribus colliguntur multa specialia in electione pape quae ponit Hosti. in. d. c. licet. de elec. & omissis aliis est unum quia alie electiones prelatorum subiiciuntur formis concilii. quia propter. Electio autem romanorum. pon. ab omni forma iuris est exempta: sufficit enim quod a duabus partibus Cardinalium sit aliquis notatus: ut perbat text. in. d. c. licet. & idem sequitur ibi Innoc. & Hosti. & Io. an. Idem tenet glo. in. c. si cui

de elec. li. vi. & ad hoc ut ad has duas partes commodius perueniri possit optima est practica quam Hosti. ponit in. d. c. licet. & glosa in. d. c. si cui. & in. d. cle. ne romani. uidelicet quod cardinales ordinent inter se quam conueniunt ad electionem quod ualeat electio facta a maiori parte & tunc electus a maiori parte censetur electus ab omnibus: uno tamen contradicente non posset fieri homini compromissum ff. cōi diui. Sabinus. & d. c. quia propter. & ibi glo. est & aliud speciale: nam alie electiones si a principio non tenent utpote quia non fuerit quis electus a maiori & saniori parte non possunt per accessum ualidari: ut in. c. auditis & ibi no. doc. de elec. secus autem est in electione romanorum. pon. ubi etiam si unam tantum uocem quis haberet posset per accessum ualidari electio eiusdem dummodo accederent tot quot facerent duas partes: ut perbat tex. in. d. c. licet & ibi tenet Hosti. qui etiam subiungit quod per de te scrutinio semper locum habet predictus accessus & dicitur pendere donec de consensu cardinalium scrutinium fuerit ruptum uel laceratum uel donec ad alios actus diuertat & sic dicit inter ipsos seruari unde ipsorum obseruantia sequenda est: dicebat etiam Abbas Sicu. ibi per predicta quod etiam ipsemet electus in papam posset recedere a uoce quam dedit alteri & accedere ad electionem de se factam ut perueniat ad duas partes uocum quae sunt necessarie in electione pape. ut in. d. c. licet Item de consuetudine est quod quilibet cardinalis potest in electione nominare tres in quos consentit hoc modo: consentio primo in a. secundo in b. tertio in c. & ex tali nominatione acquirit quilibet nominatorum unam uocem seu consensum: ita quod hac uoce computata si habuerit duas partes obtinebit si tamen hac uoce computata quilibet nominatorum habet duas partes tunc primo nominatus obtinebit: predictus autem modus eligendi non sustinetur in electionibus aliorum cum sit incertus: ut in. c. ii. de elec. li. vi. ita tenet Cōpost. in. d. c. licet. Item est aliud speciale quod si cardinales eligentes sint excoicati uel alii inhabiles non propter hoc uiciatur electio ut est tex. in cle. ne romani. §. ceterum de elec. Sed quid si cardinales sunt negligentes in eligendo ad quem deuolueretur eligendi partes. Ratione quod ad nullum deuolueretur quia iure non reperitur expressum: ut dicit Io. an. in. d. c. ubi periculum. ubi subiungit rationem quia per nullos alios sic commode posset pontificis electio celebrari pro quo facit doctrina quam tradit Inn. in. c. cum ecclesia uulterana. de elec. & in. c. quia diuersitatem. de coeffer. preb. ubi tenet quod nunquam

fit deuolutio ptatis ab uno ad reliquū nisi in casibus a iure exp̄ssis. Sed quid si deficerent cardiales intelligo de oibus uno enim tm̄ remanente in illo ius collegii resideret: iuxta no. p̄ glo. in. c. gratū. de postu. p̄la. & est tex. in. l. sicut municipiū. s. si. ff. q̄ cuiusq̄ uniuersi. Est ergo casus dubitabilis q̄ nullus remanet in collegio: & host. in. d. c. licet. refert in hoc duas opi. Quidā enim dixerunt q̄ ptas eligēdi hoc casu expectat ad clez̄ ro. ut in. c. in noie dñi. xxiii. di. lxxix. di. c. i. & c. si qs pecunia. Alii dicunt q̄ ad cōcilium generale. lxxix. di. c. ii. & iii. & quasi p̄ totum: ip̄ et̄n̄ dicit: q̄ licet hoc secundū uideat̄ iustius: p̄mū tm̄ uideatur leuius & cōmodius p̄pter piculū more: de electione ne p̄ defectu. nam difficile foret generale cōciliū cōgregare & p̄ consequens cū magno piculo & detrimēto se. a p̄lice diu uacaret ro. se. salua tm̄ maiori auctoritate ego crederem q̄ sine dubio ad generale cōcilium expectaret electio: nec ob. iura que p̄ clero ro. inducuntur: nam ad illa p̄t dari duplex solutio. Vna est q̄ nō disponunt q̄ clerus ro. eligat: nā tūc diceret̄ idem de populo ro. cū illa cōiūgant̄ ut patet in p̄alle. c. in noie dñi. sed dēt̄ intelligi q̄ electioni iam facte p̄ cardiales dēt̄ accedere cōsensus seu approbatio q̄dā clerū & populi ro. utpote q̄ cardiales talē eligāt in pontificem de quo populus & clerus cōgaudeat & congaudendo ip̄m approbet: uel alr̄ loquuntur secundū antiqua iura secundum que aliq̄n̄ ut patet ex superioribus spectauit electio ad cardiales & ad clez̄ & populū ro. si: mō aut̄ ut superius deductū extitit ad solos cardiales spectat: iura etiā que inducunt̄ p̄ cōcilio generali si recte inspiciantur hoc non probant: unde in defectum iurium recurrendū est ad rōnem naturalem secundū glo. in. c. ex eo. de elec. li. vi. & tunc intelligitur locū habere quod dicitur. Lex est oē quod rōe cōsistit. ut. i. dis. cōsuetudo. rō aut̄ naturalis dicitur ut q̄ oibus dēt̄ p̄esse ab oibus eligatur & approbetur. lxxiii. di. quia p̄ ambitiones. & c. Si archieps. de temp. or. hoc etiā p̄suadēt̄ erō uitandi scismata: nam si clerus ro. eligeret attendens generale cōcilium ad se expectare electionem uel ad minus p̄pter dubium quod est an ad clez̄ ro. uel ad cōcilium p̄tineat non admitterent in ro. ponti. a clero ro. electum: unde apta scismatis materia oriretur: & ideo ista pars est tenenda. Cōfirmatur hoc p̄ simile: nā ubi alr̄ non defferrentnr regna & impia per successionem ex

cōsuetudine uel p̄uilegio: de iure tm̄ cōmuni populus debebat sibi p̄ncipem eligere: ut dicit glo. in. c. moyses. viii. q. i. De quo tm̄ remitto ad no. in. c. licet. de uoto. Sic in p̄posito deficiente forma eligēdi a iure data per obitum cardinaliū transferatur electio summi pontificis ecclē ad totam ecclesiam cuius est caput que in concilio generali representatur. Sed tunc occurreret dubitatio per quē esset cōciliū generale congregandū: dicit Hosti. ubi supra q̄ p̄ clez̄ & popl̄m ro. lxxv. di. si forte. uel di cas q̄ impator posset cōgregare sicut Theodericus fecit q̄n̄ pape Simacho ab emulis suis crimina impigebant̄: ut hēt̄ur in. s. hinc etiā xvii. dist: unde p̄ncipes seculares hnt̄ ptatē ut in hmōi ecclē cōsulant: ut est textus cū glo. xxiii. q. v. p̄ncipes. Nec obstat si dicas q̄ cōciliū generale non pōt sine papa cōgregari. ut. xvii. di. per totum: nā illud fallit sede aplica uacante ut dicit gl. in cle: ne romani. de ele. Sed querit̄ iuxta p̄dicta an cardinalis posset renunciare uoci sue in electione romani pontificis: Hosti. cui in persona sua hoc cōtingit de facto tangit q̄nē in. c. nisi cū p̄dē: de renū: & arguit p̄ & contra: & finaliter cōcludit q̄ non ualet renūtiatio cū in hoc uerset̄ ius publicū cui pacto p̄uatoz̄ nō pōt derogari: ut i. l. ius publicum: ff. de pactis. & c. si diligenti. de for. compe. & qua rōe renuntiaret unus eadem rōe renuntiarent oēs quod induceret diuinitam uacationem romane sedis. Sed hec opinio Hosti. cōuincitur falsa hodie per textum in. d. c. ubi periculum. s. sane. de elec. li. vi. ubi aperte p̄bat̄ q̄ cardinal pōt renūtiare uoci sue & omittē sola uolūtate quominus intersit electioni pontificis: imo eo casu etiā si uellet iterum admitti ad electionem cum aliis cardinalibus non eēt̄ admittendus ut ibi disponit textus: & ad fūdamenta Hosti. stat responsio ad id quod dicit̄ q̄ uertitur in hoc ius publicū cui nō pōt renūtiari: dici pōt q̄ ius publicū uertitur in hoc q̄ papa eligat̄ sed quod eligatur per istum cardinālē renūciantē nō uertitur in hoc ius publicū. Ad aliud quod si milr̄ oēs cardinales renūciarent: dicendum quod p̄supposito quod ut ex superioribus patet fauor publicus uersatur in hoc quod cardinales eligant romanū pontificē non possent oēs renūciare iuri eligēdi: & sic ar. de parte ad totum nō p̄cedit ubi est diuersa rō ut hic: p̄ quo est glo: in cle: si una: de re: ec: non alie. Et in electione pape debent ulterius considerare cardinales quod

ad sit summa libertas: nā cessat electio ubi facultas adimitur eligendi: ut in. d. c. ubi piculum. §. ceteris. proinde cauere debēt ne in tali loco ad electionē cōueniāt ubi non habent plenam eligendi libertatē: ut in. d. c. in noīe dñi. xxiii. di. Iuxta quod que ro utrum electio facta p metū sit ipō iure nulla. Sup quo fuit maxia cōtētio tpe Vr bani sexti: nam cardinales dicebāt q̄ p metum & imp̄ssionem ipm elegerāt sup quo Bal. longum fecit tractatum quē inferuit ī lectura. C. sup rubrica. si quis aliquē testari phibue. Abb. sicu. tangit hanc qōnem ī d. c. licet. & refert Inno. tenere in. c. quod si cut. de elec. electionē non fore nullā sed an nullandā. Sed ille tandē cōcludit q̄ aut electores cōpelluntur p metum eligere certū & tunc ipō iure non ualet electio. Et precipuum fundamentū huius est: quia in eligendo nedum requiritur cōsensus sed & liber cōsensus: ut in. d. c. ubi periculū. §. ceterum. interueniēte igitur metu licet accedat consensus qm̄ coacta uoluntas uolūtas est quod me. cā. sacris. de bap. maiores. Deest tñ qualitas. f. libertas: unde ppter huius defectum inficitur ipō iure electio. Simile ē ī m̄rimonio carnali: qa ppterea q̄ in eo contrahendo liber cōsensus exigit: ut in. c. cū locum. de spon. si metus intercedat p eo q̄ p̄dicta libertas tollit cōtractus m̄rimoniū ipō iure non tenet: ut in. c. ueniens. el. ii. eodē ti. aut cōpelluntur electores aliquē eligere de certo genere psonarū & putat ipē talē electionē ualere: quia non adimit ex toto ptās eligendi: sed restringitur sicut in simili uidemus in cōsuetudine que pōt restringere libertatē eligendi ad certum genus psonarum: ut in. c. cū dilectus. de consue. & c. abbate. de uerbo. sig. Sed non pōt tollere libertatē eligendi: ut in. c. cū terra. de elect. & ibi p Io. an. & hanc distinctionē etiā ponit & sequitur idem Abb. in. d. c. cū terra. Primū membrū distinctionis mihi placet p quo est glo. in. c. quisquis. & c. bone. de elec. & licet ipē alleget Inno. in ptem cōtrariā in. d. c. q̄ sicut. si tñ bene dicta sua ponderentur Innoc. tenet istā ptem. Secundū tñ membrū distinctionis mihi non placet īmo idem dicerem in eo q̄ in pmo: nā tollitur illa qualitas libertatis que ut p̄dictū ē in electione requirit licet non ita restricte tollat sicut in pmo casu quod p̄cipue comprehenditur si quis cōsideret p̄cessum q̄ in eligendo fit secundū doctrinā phī. iii. ethico. Item latitudo uoluntatis impediri nō debet. C. ut actio. ab h̄r. & cōtra h̄r. l. unī

ca. i. fi. & facit quod no. iii. q. ix. hortamur nemo enim in necessitate positus dicitur libere agere. Item si cui datur electio de omnibus & ei sticus auferatur non dicitur electionem habuisse. ff. de opt. l. e. l. c. iphi electione. Nec est simile de. c. cū dilectus. & c. abbate p̄alle. nā illa iura loquunt ubi consuetudo restrinxit hanc facultatē eligendi de certo collegio: q̄ cōsuetudo ex actibus m̄tis & uoluntariis & longo tpe & non alias potuit introduci: iuxta no. in. d. c. & in. c. finali de cōsue. quod cessat in p̄nti ubi p metum & imp̄ssionem illud fit. Sed qual debeat esse iste metus ad hoc ut uitiet: Archidi. in. c. i. i. q. vi. tenet q̄ in electōnibus leuis metus sufficit. Sed ego putarem requiri metum qui posset inconstantē uirgē cadere nam licet in m̄rimonio carnali liber cōsensus requiratur sicut in electione ut p̄diximus non tñ metus annullat cōtractū m̄rimoniū nisi sit talis qui incōstātē uirgē cadere potuisset: ut in. d. c. ueuiens. Possent tñ ēē sp̄ale in electione id quod ē in m̄rimonio q̄ licet alias metus quē quis incurrit culpa sua nō excuset: ut in. l. si mulier. in p̄n. ff. q̄ me. cā. In electōe tñ excusaret quia eadē est rō que in m̄rimonio. q̄nia in utroq̄ requiritur nedū cōsensus sed liber cōsensus ut dictum est: & quod in m̄rimonio excuset est tex. in. c. ueniens. ii. de spon. Ultra p̄missa etiam cum de pontificis electōe tractat oēs animi uirtutes debet unusq̄sq̄ eligētū in se colligere cūctiq̄ sensus inuigilare debent ita ut nihil in eis sapientie nihil scientie nihil in eis desit industrie ut intelligāt q̄ magnum agunt negociū cū ro. pon. cui gubernatio totius eccle incūbit eligunt ut in. c. licet. viii. q. i. & in suscipiēdi antistitis cā nullus eorū neglecta utilitate cōi suo lucro p̄spiciat ne si quisq̄ p̄p̄a cōmoda appetit friuola extimatione fallatur: quia nec libero iudicio p̄ferendā sibi p̄sonam exaiat mensq̄ cupiditas ligat: pensare igit debēt que cunctis expediunt non que sibi tñ & quia non nisi tunc tñ ab eis est iudicandus ideo subtilit tunc est iudicandus a quo postea oēs sunt iudicandi ut in. c. dilectissimi viii. q. ii. als aut male eligētē cū sint in culpa sibi attribuunt qcquid electus in male admistrando cōmittit quod attentissime cogitandū esset. Nā si in q̄buslibet ecclesie gradibus p̄uidenter scienterq̄ curandum est ut in domo dñi nihil sit inordinatū ul̄ p̄posterē q̄tomagis elaborādū ē ut in electione eius qui sup oēs cōstituitur non erratur. lxi. dist. c. miramur. Sed premissis

cōuenienter subicitur qđ. Qualē eligerē debeant in papam. Dicendū est ad hoc qđ p̄ncipale quod in papa cōsiderat̄ est caritat̄ unde cū dñs papatum uoluit Petro cōmittere in caritate districtissime eū exaiuit dicens. Symō Iohannis diligis me plus his? & nedum sel̄ sed & tertio usq; ad cōtristationem petri: ut hētur Ioh. xxi. p̄ hoc insinuans qđ ille tm̄ dignus ē in ecclia summū illum gradum obtinere qui in caritate oēs alios excedit: & cū in cunctis sacris ordib; requiratur lrarū scia mox; honestas & etatis maturitas: & multo magis in ep̄o: ut in c. cum in cūctis. de elec. Longe maxime in summo pontifice qui totam vlem eccliam habet dirigere. arguēdo a rōe illius text. p̄ curre in sup̄ & Aplim. i. ad Thimo. iiii. ubi depingit in breuib; ep̄m. Oportet enim inquit ep̄m irrep̄hensibile esse: unius uxoris uirum: idē nō bigamū: sobriū: ornatū prudētē: pudicū: hospitalē: doctorē: n̄ uino lētū: non pcussorem: sed modestū: non litigiosum: non cupidū: sue domui bene p̄positum: si quis aut̄ domui sue p̄esse nescit quō ecclie dei diligentia hēbit. Nō neophitum ne in sup̄biam elatus in iudiciū incidat diaboli. oportet illum testimonium hēre bonum ab his qui foris sunt ut non i obprobrium incidat & in laqum diaboli: & ad titū. c. i. oportet enim ep̄m sine crimine esse: sicut dei dispensatorem: non sup̄bum: non iracūdū: non uinolentū nō pcussorem: non turpis lucri cupidū: sed hospitalem: benignū: sobriū: iustū: sanctū: cōtinentē: amplectentē eum qđ secundum doctrinā est: fidelē sermonē ut potēs sit exortari in doctrina sana: & eos qui cōtradiciūt arguere. Designat & in sup̄ dñs Mathei. v. ubi dicit uos estis sal terre. Quatuor p̄cipue in qbus p̄lati debent alios excellere. Primum est discretio in agendis: quia sūt ductores & gubernatores alior; & hoc designatur cū dicitur: uos estis sal terre: sicut enim sale cōdiunt̄ oīa cibaria ita discretioe p̄latorum debēt dirigi & gubernari oīa opera subditor;. Secūdū est in doctrina: quia p̄ intelligentiā sacre scripture debent aliis notificare opa uirtutū: in cuius signū portant mitram in capite in qua sunt duo cornua: ut designent qđ debent scire nouū & uetus testamentū. Tertium est cōstantia i oppressoribus paupum rep̄mendis. Vnde Saluator dicit Io. x. bonus pastor aiām suam dat p̄ ouibus suis: unde Gregorius in omelia sup̄ illud euāgelium: ego sū pastor bonus: ostensa inquit nobis est de cōtem

ptu mortif uia quā sequamur apposita forma cui imp̄mamur: p̄mum nobis est exteriora nostra misericorditer ouibus eius impendere: postremū uero si necesse ē uitam nostrā p̄ eisdem ouibus mīstrare: a primo aut̄ hoc minimo p̄ueit̄ ad postremū maius: sed qui non dat p̄ ouibus substātiā suam quō p̄ his daturus est aiām suā. Quod etiam innuit̄ p̄ hoc quod in. d. c. v. Saluator prelatum cōparat monti excellenti: quia ad ipsum debent hēre oppressi refugium q̄si ad quoddā fortalicium. Quartum est sanctitas uite in exemplis dandis: quia secundum qđ dicit Grego. in pastoralis: tm̄ debet excedere actionem ppli actio presulis quātum distat a grege uita pastoris: & ideo cōpatur lucerne posite sup̄ candelab; illuminanti totam domum. Hec ponit Nicholaus de Lira in. d. c. v. mathei. quibus adde quod idem Nico. dicit math. xx. & si hec in quolibet episcopo requirunt̄ qđ premisimus q̄tomagis in ep̄orum summo pontifice excellētiori mō req̄runt̄: nā uilissimus reputandus est qui precedit alios dignitate nisi eos precedat scia & sanctitate. i. q. i. uilissimus. qualis enim erit edificatio discipuli si intelligat magistro se esse meliorē. viii. q. i. qualis. & ubi inter eligendos non repirentur i uno omnes qualitates predicte: sed unus habet unam qualitatem alius aliā. Eligendus foret qui habet qualitates qđ magis sunt necessarie ad ecclie gubernationē. Pro quo indnci pōt doctrina phi in v̄poli. de quo panlopost aptius dicitur.

Sed iuxta hoc quero: utrum cardiales debeant eligere papam potius de collegio qđ de extra collegium suum. R̄ndeo qđ licet dum mō inter eos idoneus repiatur: ut in d. c. in noīe dñi. ubi textus dicit eligat̄ autem de ipsius ecclie gremio si reperitur idoneus uel si de ipsa nō inuenitur ex alia assumatur. Ad idem facit. lxxix. dist. c. oportebat. & c. nullus. in tātum qđ hoc est licitum facere etiam si extra collegium repiret̄ magis idoneus: ut. lxi. dist. nullus. als. c. nec e merit. & c. obitum. & lxxiii. di. metropolitān. & est ar. ad hoc. ff. de tuto. & cur. dā. ab his. l. diuus. & hanc conclusionem seq̄ glo. in. d. c. i. noīe dñi: & ultra hoc qđ istud habeat iuris fundamentum habet etiā rōis multiplex suffragium: Exped it enim hoc romane ecclie p̄pter qnq; que ponit Augustinus de anchona in libro de ecclesiastica ptate: p̄mo quidem quia electus de numero Cardinalium habet pleniorē noticiā d̄ p̄sonis eor; cum quor; cōsilio & auxilio

habet ecclesiam regere & cuius cōditōis sit unusquisq; & qualem zelū hēat & quā affectionem ad res eccle: quia aliquñ sub pelle ouina latet mens lupina: unde magnates ex hoc multociens decipiunt: quia inferiores apud eos utuntur simulatōe & duplicitate. Et ideo ro. pon. p̄ ceteris dēt illud uerbum Io. in canonica sua attendere: Nolite credere oī spūi sed p̄bate sp̄s an ex deo sint

Secundo quia de ordinatōe & gubernatione eccle: habet pleniorē informationē qui enim de alio collegio eligeretur ignarus istorum intruderet nouas obseruantias & ritus que cōiter generant scandalū: ut in. c. cū cōsuetudinis de cōsu. Tertio quia de ptāte clauium quibus papa utitur habet maiorem experientiam: scit enim ex cōi obseruantia in quibus restringere & in quibus laxare habeat manum Quarto quia de fidelibus & subditis eccle: hēt pleniorē noticiam & recordationē timendū enim esset q̄ si extraneus a collegio assumere retur qui nesciret qui seruierunt & qui odiosi eccle: fuerūt exaltaret dep̄mendos & dep̄meret exaltandos. Iuxta illud exo. i. surrexit nouus rex in egypto qui ignorabat Ioseph. Quinto quia cū cardiales sint in statu excellenti immediate post papam habet cardinalis p̄pinquam dispositionē ut ad tātā status sublimitatē assumaturalis autem assumpti de puo statu ad magnum repente nesciunt ferre fortuū. Sed an de eodem collegio dēant eligere idoneorē ul' sufficiat eligere idoneū: & glo. multum late p̄sequitur hunc articulum in. c. licet. viii. q. i. & finalr tenet q̄ satis est eligere idoneum p̄termisso idoneore nec in hoc eligens grauat cōscientiā suam & idem tenet glo. in. d. c. in noīe dñi. & in. c. cōstitutis. de appel. Sed cōtra hoc facit tex. in. d. c. licet ubi dicit q̄ sanctior & melior est eligendus. & d. c. cōstitutis. & tex. iuncta glo. in. c. pe. de elec. li. vi. ubi si aliquis de caplo cōstituitur p̄curator ab alio canonico ad eligendū p̄latum non poterit eligere unum noīe suo & alium noīe p̄curatorio nam qua rōe dēt eligere meliorem noīe suo eadem etiam & noīe alieno: uerum est tñ q̄ licet alr eligentes grauent cōscientiā suā: sicut enī opis boni sibi cōparat fructum qui rectū tenet in eligēdo sacerdotem iudicium ita graui semetip̄m afficit damno qui ad sue dignitatis collegium sublimat indignū. lxi. dif. miramur. Itaq; peccatis talis electi male eligens cōcabit: iuxta illud apli. i. thimo. v. manus cito nemini ip̄osueris ne cōmuni

ces peccatis alienis. Teneret tñ electio dū tñ idoneum eligerent etiā postposito idoneore. hanc cōclusionem tenet archi. in. d. c. licet. & Fre. de Senis cōsi. xc. & Anto. & Abb. in. d. c. cōstitutis. & btūs Tho. secunda secunde. qc. lxxxv. arti. iiii. & quodlib. viii. articu. vi. addit tñ q̄ ista idoneitas nō debet cōsiderari simplr sed secundū quid: id est q̄tū ad eccle: regimē & gubernationē possibile est enim q̄ ille qui est in caritate p̄fectior deficiat in aliis multis que requiruntur ad hoc ut aliquis sit prelatus idoneus: de quibus pauloante p̄misimus: unde nō oportet semp eligere meliorem simplr sed eum qui sit melior ad hoc officium. Sed q̄ t̄nus dixi q̄ tūc demū ualet electio quando idoneus eligitur. Insurgit q̄o an electio facta de papa uiciet p̄pter indignitatē electi. Et ad hoc dico q̄ non sufficit enī q̄ sit electus a duabus ptibus cardinaliū talis enī non obstāt aliqua exceptione habendus ē p̄ ro. pon. ut est tex. in. d. c. licet. p̄ quo etiam facit glo. in. d. c. si quis pecunia. & c. se. lxxix. di. que uult q̄ etiā si p̄ simoniam sit aliquis electus in papam nō p̄pter hoc uiciatur electio de eo facta ut dicatur nulla: cardinalis tñ qui eum p̄ simoniā elegit cōuictus de hoc deponi debet ut dicit text. in. c. si transitus. ea. di. imo ap̄lius dicit gl. in. d. c. si quis pecunia. q̄ si habens uxorē eligatur in papam tenet electio de ip̄o facta & si illa non posset induci ad cōtinentiam tenebitur maritus papa ei debitū redere. ex quo reprobatur Hosti. opi. quam tenuit in. d. c. licet. f. q̄ obtinens papatū p̄ seditionem uel fraudē uel caliditatē aut ambitiosum tractatum incurrit penas. d. c. licet. & ultra hoc non debet recipi in papā p̄ quo p̄t induci tex. in. d. c. in noīe dñi.

Sed ista opi. reprobatur p̄ p̄dicta: nec ob. tex. in. d. c. in noīe dñi: quia p̄cedit q̄n fieret electio p̄ non hntem als ptātem: & ita sentit glo. in. d. c. si quis pecunia. Sed iste intel lectus non est multū cōueniens ad illū textum si quis uerba eius attendat: nā uerba illius versiculi q̄ si quis ubi hoc disponit ueniunt aduersatiue ad p̄cedentia ubi de electione facta p̄ habentes ptātem fit mētio p̄sertim quia tunc ille tex. non seruiret d̄ dubio cū sine uitio aliquo p̄dictorū ex defectu ptātis eligētū corrueret electio quia p̄pter melius est dicere q̄ illa dispositio sit sublata p̄ ius nouū. d. c. licet. ubi oīs exceptio tollitur cōtra electū: hoc tamen intelligerē quando exceptio isurgeret ex iure positio secus tamen si descenderet ex iure

naturali uel diuino: utpote si electus eēt he-
reticus uel mulier uel furiosus uel infans:
quia ius papatus non caderet in talem: nā
papa etiam si uellet ius naturale ul' diuinū
non posset tollere iuxta no. p. Inno. & doc-
to. in. c. que in eccliarū. de cōsti. & p. legis. i.
l. fi. C. si con. ius uel uti. pub. ergo nec in il-
la generalitate qua tollit oēs exceptiones:
uidetur talē casum cōphendere: & istam
ultimā limitationē tenet Abbas Sicut. i. d.
c. licet. & mihi placet. Ex his inferē ad
qōnē: pone q̄ monachus fuit electus in pa-
pam inuito abbate suo an electō de ipō fa-
cta teneat. glo. in. c. q̄ sit. xviii. q. ii. dicit q̄
talis debet redire ad monasteriū & ipemet
cōpelleat se redire q̄a cū teneat de aliis iusti-
ciam facere multo fortius de se ipō. ff. si ser-
uendi. l. altius. & p. hoc uidetur illa glo. in-
nuere q̄ electio de eo facta teneat als quare
non posset inuitus ab abbate compelli:
ut ad monasteriū rediret. Sed ego sub cor-
rectōe tenerē hmōi electionē non hēre effec-
tum cōsensu abbatis non accedēte: nam cū
mīmoniu spūale sine cōsensu electi nō sit
cōtractum ut in. c. cū inter canonicos. de e-
lec. & in. c. si. de transla. epī ul' elec. & hmōi
cōsensum monachus hēt ligatum: quia nō
hēt uelle nec nolle sed est in manu abbatis
quē uice dei posuit supra caput suum ut in
c. nolo. & in. c. nō dicatis. xii. q. i. & c. si re-
ligiosus. de elec. li. vi. nō uideo quō sine ab-
batis licentia sibi possit ius huius dignita-
tis acquiri ex quo sequitur q̄ manet sub o-
bedientia abbatis sicut p̄sus: accedēte tñ ab-
batis cōsensu ius papatus sibi acq̄reretur.

vj
Sexto quero quā iurisdictionē seu ptā-
tem hēt collegiū cardinalium sede uacante
dicendum q̄ circa ppam iurisdictionē hnt
id quod p̄sus ad eos ptinebat: De ptinenti-
bus aut ad papalem iurisdictionē est dubi-
tatio an illa transeant se. ua. ad collegiū car-
dinalium sicut iurisdictione epī se. ua. trāsit
ad caplm: & Hosti. late assumpsit tractatū
huius articuli in. c. cū ex eo. de peni. & re.
& glo. illud refert in. c. unico. de scisma. li.
vi. hodie tñ hmōi difficultas est sublata p̄
cle. ne romani. s. i. de elec. ubi tñ reseruat
cardinalibus de iurisdictione papali hoc cāu
id quod p. d. c. ubi piculum. erat sibi reser-
uatum: cōstat aut q̄ de nullo datur ibi eis
ptās se intromittendi nisi occurreret aliq̄s
casus tante necessitatis. instantis q̄ sine di-
latione oporteret ei occurrī: ut in. s. idēq̄. e-
iusdem. c. igitur de nullo alio se poterunt
intromittere se. ua. addit etia in p̄dicta cle.
eis facultas in creando camerariū & penitē

tiariū maiorem & minores iuxta determīa-
tionem eiusdem cle. Sed iuxta hoc que-
ro an cardinales sede. ua. possint excōicare
eū qui se intrudit in papatu. Lau. in. d. cle.
ne romani. sentit quod sic: idem tenet ap̄te
ibi do. Car. mouetur p̄ text. in. c. si quis pe-
cunia. lxxix. di. ubi etiā est glo: nec obstat
d: cle: quia illa phibet cardinalibus ne se in-
tromittant de iurisdictione spectāte ad papā
p̄ istam tñ excōicatoinē uel anathema nō
se intromittūt cardinales de iurisdictione pa-
pe cū ista potius sit eorum ppā iurisdictione
concessa sibi ex dispositione illius capli eo
maxie quia p̄ hoc parat̄ expeditior uia ad
p̄uisionē sedis aplice faciendā. Vltorius
iuxta hoc querit: an cetus cardinaliū sede
uacante possit aliquē cardinalē creare lega-
tum & mittere eum extra curiā: eo inuito
& cōtradicante: & uidet̄ quod sic sicut ep̄s
p̄ utilitate ecclē pōt p̄cipe clerico ut p̄gri-
net̄ ut no. vii. q. i. q̄uis. in cōtrariū facit q̄a
nemo est p̄uandus iure suo sine cā de con-
sti: c. ii: quod cōtingeret si iste iuitus coge-
retur legationem p̄dictam suscipere. & istā p̄-
tem tenebāt pau. & do. Car. in. d. cle. tū ex
dicta rōe tum etiā quia hoc pōt dici de p̄ti-
nentibus ad papam qui hēt impiū sup car-
dinales. Crederē tñ quod ubi occurre-
ret casus instantis necessitatis sup occurrē-
do rebus ro: ec: qui differri nō posset & cō-
suli non posset negocio cōmode p̄ aliū q̄
per cardinalē missū legatum quod tūc etiā
inuitus ad hanc legationem mitti posset:
Nam cū hoc casu habeant a inre ptātem se
intromittendi de rebus sedis aplice per. d.
s. idemq̄. c. ubi periculum. uidet̄ur per cō-
sequens omnem necessariā cōpulsionem &
remediū ad hoc habere ut in. c. p̄terea. & c.
ex litteris. de offi. delega. & l. fi. ff. de offi.
eius cui man. est iurisdī. & l. ad legatū. & l.
ad rem mobilem. ff. de procu. & ita sentit
Io. del mol. in. d. cle. & per p̄missa reproba-
tur illa opi. quam tenuit Hugu. lxxix. di.
c. nullus: & host. in. d. c. licet. scilicet quod
collegium cardinalium possit nouum car-
dinalē creare sede uacante: nam cum nō
reperiat̄ sibi permissum uidet̄ phibitum
per p̄dicta ita determinat gl. in. d. cle. ne
romani. & archidi. in. d. c. nullus. Ex hiis
etiam determinat̄ alia dubitatio: an cetus
cardinalium sede uacante posset reuocare
legatum a papa creatum. Hosti. in. c. tū ex
litteris. de in. inte. rest. mouet qōnē & te-
net quod ex magna & euidenti cā hoc po-
test idem sequitur Specu. ti. de legato. s. fi-
nitur. versiclo. sed nunquid. & glo. in. c. ii.

720
de offi. lega. li. vi. sed Io. an. in. d. c. tum ex
lris. & in addi. ad spe. in. d. s. & versio. di
cit q̄ hodie illud non est uerum p̄ de. Ne
romani. de elec. Septimo quero an pa
pa possit ardua expedire sine consilio Car
dinaliū. R̄ndeo sc̄dm Io. mo. in. c. sup eo.
de heret. li. vi. q̄ cetus cardinaliū est in qua
si possessione q̄ papa sine cōsilio cardinali
um ardua non explicet. Confirmat eti
am hoc nam non decet q̄ papa negligat q̄
suo canone mādat p̄ suos subditos & iferi
ores obseruari: & est q̄ ep̄i ardua explicent
cum cōsilio capli: ut de his que si. a. plat. c.
nouit. & c. quāto. & licet princeps sit solu
tus legibus decet t̄n eū sc̄dm leges uiuere:
C. de legi. digna uox. Iuxta illud: patere le
gem quā ip̄e ruleris. de cōsti. cū oēs. Itē qa
omnis indecentia in p̄ncipe reputatur im
possibilis & p̄pter hoc narrat q̄ quia Celest
tinus multas abbatias ep̄atus & superiores
dignitates cōtulerat sine cōsilio fratrū fuit
coram successore disputatum de hoc: & al
legat que supra dicta sunt & p̄ illam quasi
possessionem in qua ut p̄mittit̄ est collegi
um dicit collatiōes illas fuisse cassatas: sed
dicit Io. an. q̄ miratur de hoc ultio putant
Bonifacium difficulter hoc fecisse nisi for
te circa non expeditas. Preterea posuit Io.
mo. additionē in qua dixit p̄ B̄ndictū pa
pam. xi. fuisse etiam suspensa statuta q̄ Bo
nifacius sine cōsilio cardinaliū fecerat. Sed
Domi. i. d. c. sup eo. tenet q̄ cōis cōclusio
est q̄ papa possit sine eis qa ip̄e est etiā su
pra cōcilium: de elec. significasti. de cōcess.
p̄ben. p̄posuit. & hanc p̄tem tenet Hugu.
iiii. di. s. leges. dicens q̄ ip̄e habet plenu
dinem p̄tatis. ix. q. iii. cūcta. & c. p̄ p̄ncipa
lem. & ad dictum Io. mo. hic posset dici q̄
illi non est standū cū foueret cām p̄p̄riam
quia erat cardinalis & istā r̄nsionem ponit
ip̄emet Io. mo. in extrauag. excōicamus. in
uerbo clericis bonifa. octauī: ubi uolebat
defendere q̄ appellatione clericorū non cō
phenderent̄ cardinales: ultimate dicit sibi
non esse credendū quia in cā p̄p̄a loquit̄:
sed Abb. Sicu. in. c. ii. de cleri. non re. tenet
simplr dictū Io. mo. & p̄ eo inducit text. i.
c. p̄ uenerabilē. s. rōnibus. qui si. su. legit. q̄
tex. satis bene facit. idem ip̄e tenet in. d. s.
rōnibus. dicens hoc eē de iure diuino per
auctē. ibi insertā que est de utro. xvii. Ego
saluo iudicio meliori crederem hanc partē
esse ueram. s. q̄ ardua nō debet papa expli
care sine cōsilio cardinaliū sed cōsidera: qa
dicere hoc esse de iure diuino simplr ut ab
bas dicit in. d. c. per uenerabilem. s. rōnibus

est erroneū: tū quia ille tex. in de utro. nō
loquitur de cardinalibus nec de papa quia
tunc non erant: tum etiā quia & si de ip̄is
loqueretur cū illud esset p̄ceptum iudicia
le non habuit ex se uires obligādi in lege
nostra: iuxta no. per glo. in. c. i. de deci. li.
vi. p̄ quo text. & ibi doctores in. c. unico.
de pur. post par. melius & plenius per san
ctum Tho. p̄ma secunde. q. ciiii. articu. iiii.
sed dico quod ad minus figurāl̄ illud ibi
designabatur. s. quod papa ardua deberet
explicare cum cōsilio cardinalium ut dedu
cit tex. in. d. s. rōnibus. hoc etiā rō dictat na
turalis ut plene deductū est supra in secun
da p̄ncipali q̄oe: idem etiam iure positio
fundatur per textum in. d. c. s. rōnibus. hoc
etiam antiquissima & imemoralis obtinet
cōsuetudo: nec per hoc dico quod si papa
secus faceret non ualeret quod sine ip̄sorū
consilio perageret cum ip̄e sit super oīa iu
ra positio: ut in. l. p̄nceps. ff. de legi. & c.
p̄posuit. de cōcess. p̄bē. unde & p̄t̄ dero
gare etiam p̄fate cōsuetudini. quia cōsue
tudo hēt uires t̄n ex iuris positioi dispositi
one quod ei tribuit quod uim iuris hēret
ut patet per to. ti. de cōsue. & ff. de legi. de
quibus & s. ex non scripto. insti. de iu. na.
de quo late per doct. in. c. si. de cōsue. cum
igitur papa ex plenitudine p̄tatis possit de
rogare iuri ergo & cōsuetudini: Sed dico
quod papa nō dēret facere quia nō dēt uti
hac plenitudine p̄tatis quā hēt indifferen
ter sed t̄n ubi iusta cā inet̄cedit iuxta no.
aūt per Inno. in. c. innotuit. de elec. quod
consilium cardinalium excludat in arduis
peragendis non est iustum nec hēt rōnem
immo iniustum est per p̄dicta. Itē qa cum
sit positus ad iura reddendum non debet
iniusticiā aliis facere ne inde nascantur in
iurie unde iura nascant̄. C. un. ui. l. memi
nerint. & c. qualiter. el. i. de accu. & maxie
in cardinalium p̄iudicium q̄ sunt pars cor
poris ip̄ius & de latere eius ut prediximus
Si enī superior ul̄t bene a subditis & cum
debita reuerentia tractari debet etiam eos
in debitis sibi iuribus & honore fouere als
quō uis quod te hēbam in p̄ncipē si tu nō
me hēre uis in senatorē: ut in. c. esto subiec
tus. xcv. di. Caueant autem romani pō
tiffices ne hac plenitudine p̄tatis que sibi
cōcessa est ad edificationē & non ad destru
ctōnē ut apl̄s dicit. ii. chor. x. abutant̄ p̄e
sertim in aliorū p̄iudicium ne illud eis
cōtingat quod Saluator in euāgelio inter
minat̄ dicēs de hmōi: qd̄ si dixerit seruus
ille in corde suo moram facit dñs meus &

cepit percutere seruos & ancillas & edere & bibere & inebriari: ueniet dñs serui illius i die qua nõ sperat & hora qua nescit & di uidet eum: ptemq; eius cū infidelibus ponet: ut hētur Luce. xii. & ex p̄dictis sumit̄ intellectus ad id quod dicit archi. in. c. sūt quidam. xxv. q. i. ubi referebat Laur. dicen tem q̄ generalem legem tangentē statū totius ecclē non pōt facere papa sine consensu cardinalium. debet enim intelligi secundum premissa. Per idē etiā determinat̄ illa qō an solus papa possit deponere Cardinalem: & Hosti. in. d. c. ii. de cle. non re dicebat q̄ non & hoc apparet p̄ illum tex: ubi ad depositionem cardinalis fuit cōgregatum conciliū generale. Confirmat̄ etiā quia istud est arduissimū negocium: & iō sine cardinalium cōsilio non dēt expediri. Vnde subiungit etiā sine q̄ eorum consilio non cōsueuit papa cardinalē excōicār Omnia enim p̄dicta debēt intelligi mō p̄missō. Per idē etiā datur intellectus ad id quod no. archi. in. c. cū redemptor. xii. q. ii. ubi tenet q̄ papa non pōt alienare rē ecclē sine consensu cardinalium: intelligitur enim mō p̄missō sed cōsidera q̄ sequitur q̄ etiā cū eorū cōsensu nõ pōt sine iusta cā alienare nec res ex ecclā puenientes in turpes usus cōuertere uel cōsanguineis suis dare: ut eos diuites faciat uel ut palatia construāt & si secus faceret mortalr peccaret & grauius q̄ alii: quo magis ei incūbit ex exemplo aliis uiam rectitudinis oñderē ut uult archi. post Hugu. in. c. nõ liceat papē. xii. q. ii. q̄ quis enim res ecclē sint eius ut p̄ncipalis dispensatoris: nõ tñ sunt eius ut dñi & possessoris: put no. idem archi. xii. di. non decet. Sed queritur iuxta hoc: an in gerendis p̄ papam dēant subscribere cardinales: & uidet q̄ sic ut in. d. c. cum redemptor. sed glo. in. c. cū a nobis. de testi. dicit sp̄ale hoc esse in p̄uilegiis. Et ego uidi m̄lta p̄uilegia aplica antiqua in quibus hmōi subscriptiones cardinalium erant & p̄ hoc iustificando posset induci theor. Inn. in. c. i. de his que fi. a p̄la. & archi. in. c. sine exceptōe. xii. q. ii. ubi dicūt q̄ subscriptō est necessaria tñ in casibus exp̄ssis a iure: Cū ergo in aliis q̄ in p̄uilegiis quoad Cardinales non repiat̄ ergo nec in aliis hmōi subscriptio ē necessaria: & cū sit hmōi subscriptio non sufficit q̄ fiat generalr sed dēt esse specifica iuxta doctrinam Bart. in. l. diuus. s. Item senatus. ff. de fal. Hodie tamen ut dicunt docto. in. d. c. cū a nobis. & uide mus in practica de consuetudine nõ fiunt

hmōi subscriptiones cardinaliū.
Octauo q̄rit̄ q̄les eligi dēant i cardiales Solu. est scdm Bal. in. l. unica. ff. de offi. p̄. p̄to. quod in eis debent precipue tria considerari. s. industria singularis: fides explorata: & mox maxima grauitas: & his adde quartū. s. sapientiā. Beatus aut̄ bernar. latius in li. de cōsideratōe ad eugenium de his sermonē faciēs sic inquit. ueniamus ad collaterales & coadiutores tuos hii seduli tibi hii itimi sunt q̄obrem si boni sunt tibi potissimū sunt: si mali eque plus tibi ne te dixeris sanū dolentē latera: hoc est ne te dixeris bonū malis initentem & infra: sed siue leuent siue grauent: cui rectius imputādū q̄ tibi qui tales aut elegisti aut admisisti (& post pauca) decetero nõ incōsiderate ut uides eligendi qui que seu colligendi sunt in op̄ ministerii huius: tuū est undecunq; uocare & assistere tibi exēplo moysi: senes nõ iuuenes sed senes nõ tā etate q̄ moribus quos tu nosti quia senes ppli sunt. An nõ eligēdi de toto orbe: orbem iudicaturi: sane huicn egocio non se ingerat rogās consilio non prece agendū est (& paucis interpositis) si fieri pōt uiros p̄batos oportere delegi nõ p̄bados: nos in monasteriis oēs recipimus spe meliorandī: at curia bonos facilius recipe q̄ facere cōsueuit: q̄ si plures in ea defecisse bonos q̄ malos p̄fecisse p̄bauimus querēdi sane quibus nec defectus timeat̄ nec p̄fectus optetur utpote iā p̄fectis Itaq; non uolentes nec currentes assumito sed cūctantes: sed renuentes etiā coge & cōpelle illos intrare: in talibus ut opinor req̄escet sp̄s tuus qui non sint attrite frontis sed uerecūdi sed timorati preter deū nullū timeāt: nihil sperent nisi a deo qui aduētātium non manus attendāt sed necessitates qui stent uiriliter p̄ afflictis & iudicēt i equitate p̄ mansuetis terre qui sint cōpositi ad mores p̄bati ad sanctimonīā: pati ad obedientiam: m̄sueti: ad paciētiam: subiecti ad disciplinā: rigidi ad cēsuram: catholici ad fidem: fideles ad dispensationem: cōcordes ad pacem: cōformes ad unitatē: qui sint in iudicio recti: in cōsilio p̄uidi: in iubendo discreti: in disponēdo industrii: in agendo strenui: in loquendo modesti: in aduersitate securi: i p̄speritate deuoti: in zelo sobrii in misericordia non remissi: in ocio nõ ociosi: in hospicio non dissoluti: in conuiuio non effusi: in cura rei familiaris non anxii aliene rei non cupidi: sue non pdigi: ubiq; & in oibus circūspecti. Qui legatione pro christo fungi quotiens opus erit nec iussi.

renuant nec non iussi affectent. Qui quod uerecūde excusant obstinacius nō reculent qui missi post aurū nō eant: sed xpm seqn tur: qui questum legationem nō extiment nec requirant datū sed fructū: qui regibus Iohannē exhibeant: egyptiis moysē fornicantibus finees: Heliam idolatris: Heliseū auaris: Petrum mentiētibus: Paulū blasse mātibus: negociatoribus xpm: qui uulgus non spnant sed doceant: diuites nō palpēt sed terreāt: paupes non grauēt sed foueant minas pncipū non paueāt sed cōtēpnāt: q non cū turba intrent: nec cū ira exeāt: qui ecclias non spoliēt sed emendent: qui marsupia non exhauriāt sed corda reficiant: & crimina corrigant. fame puideant suē: nec inuideant aliene: qui orādi studium gerāt & usum hēant: ac de oī re orōni plus fidāt q̄ sue industrie ul' labori. Quorū ingressus pacificus: modestus exitus sit: quorum sermo edificatio: quorū uita iusta: quorū presentia grata: quorū memoria in bñdictiōe: Qui se amabiles pbeant non uerbo sed opere. Reuerendos se exhibeāt sed actu nō fastu: qui humiles cum humilibus: & cum innocētibus innocentes. duos dure redarguant: malignantes coerceant: reddant retributionem supbis: qui nō de dote uidue & p̄rimonio crucifixi se uel suos ditare festinent: gratis dantes quod gratis acceperūt gratis facientes iudicium iniuriam paciētibus: uindictā in nacionibus increpationes in pplis: qui de tuo deniq; spū instar illorum septuaginta moysi accepisse cernant: p̄ quē siue abñtes siue pñtes cōtendant placere tibi placere deo: qui ad te redeant fatigati quidem sed non subfarcinati simul & gloriantes: non q̄ curiosa seu p̄ciosa queq; terrarū attulerūt: sed q̄ reliquerint pacē regnis: legem barbaris: quietē monasteriis: ecclsiis ordinem: clericis disciplinā: deo populum acceptabilē sectatorē bonorū opm hec ille. Huic etiam cōsiderationi optime cōuenit q̄ phūs dicit. ii. retho. ubi inquit q̄ in cōnlēte tria p̄cipue sunt cōsideranda prudentia: uirtus: & beniuolentia: nā q̄ dicunt aut cōsulunt preter hec oīa uel p̄ter aliquod horum fallunt: aut enī p̄pter stulticiam non recte opinant: aut si recte sentiunt p̄pter improbitatē nō dicūt ut sentiūt aut quis recte sentiāt uirtuosiq; sint: tñ cū beniuoli non sint: facile credunt s̄ponte n̄ optime cōsulere. Adhuc etiam debet adesse experientia reꝝ ad bene cōsulendū qui nō est exptus pauca recognoscit. ecclia. xxx. iiii. in quo ut pdiximus cardinaliū uersat

officiū: & inde est q̄ iuuenes ad cardinalatum non sunt apti cum careāt reꝝ expiētia. ut phūs dicit. vii. poli. cui cōsonant etiam uerba Impatoris nostri in. l. fi. C. de testa. mili. ubi dicit indignū nostris temporibus esse uidetur: eum qui stabilem mētē nedum adeptus est sapientū iura ptractare Vnde cōfert multum cardinalibus legere gesta Ro. pon. que in diuersis chronicis & historiis hñtur: cōsidera etiam quanta lraura debent eminere quorū cōsilio omnes arduas qōnes papa debet determinare. ut i d. s. rōnibus. c. p uenerabilē. & c. maiores. de bap. & c. i. in p̄n. de iura. cal. quanta etiam eorū dēt esse prudentia & circūspectio: quorū cōsilio tota v̄lis ecclia regit & gubernatur p̄cipue hoc tpe quo seculares p̄serti i ptātibus cōstituti non ut filii deuoti ut deberent obediunt. Sed aliqui ut crudeles hostes contra eccliam deseriūt sed uereor ne illud eis eueniat q̄ dominus cōtra Datā & Abiron miraculose opatus est cum enī debitam obediētā denegarēt moysi qui dux ppli erat nouo quodā mortis genere a deo puniti sunt: apiens enim terra os suum deuorauit eos cū tabernaculis suis: & uniuersa eorū substantia descenderuntq; uiui i infernum: operti humo: & pierunt de medio multitudinis ut hētur numeri. xvi. Nec ppter sanguinem aut carnem debet pont. in cardinales assumere qui hmōi qlitates nō habeant. Sicut enim in suis p̄uatis cōsiliis hos nō adhiberet quos aptos ad cōsiliū sibi exhibendum non cerneret: ita & mltō a fortiori ubi de cōsiliis adhibendis in totius v̄lis ecclie admīstratiōe agit ab hoc abstinere dēt: exemplo moysi: qui non filios secundum carnē sed eum quē sp̄m dei h̄re cognouit in ppli admīstratiōe p̄fecit. viii. q. i. moyses. & c. licet. Postremo in hac idoneitate cōsiderari debet q̄ sicut in Ro. pon. summa p̄fectio requiritur ut late superior diximus: sic & in cardinalibus assumēdis qui eum eligunt & coopatores sibi & cōsultores existunt requiritur summa integritas. Per sinistra enim consilia multa aduersa cōtingere uidimus & etiā in sacris literis legimus sicut est inter cetera: illud roboam qui ductus malis cōsiliariis p̄ maiori pte regnum israel a domo Dauid patris sui in ppetuum alienum reddidit: ut habetur. iii. regum. xii.

Nono quero Qualiter debeāt se habere cardinales in cōuersatione.

Espondeo q̄ cum omnibus sacris ordinibus & ecclesiasticis mīsteriis reꝝ

integritas & pfectio in multis: ut in to. ti. de uita & hone. cleri. & in. c. his igit. xxiii di. ubi tex. no. & in multis aliis iuribus: q̄ longissimum esset p̄ singla enarrare lōge magis in cardinalibus hec requirunt cum in tātodignitatis culmine sint cōstituti: argumē. c. cū in cūctis. de elec. in p̄n. & cauer̄ debent ne suo exemplo alios corrumpant quia eorū damnatōi tūc cōicarent ut in. c. p̄cipue. xi. q. iii. quod enim agitur a p̄latis facile trahitur a subditis in exemplū ut in c. magne. de uoto. Sed iuxta hoc queritur qualr̄ in uestibus se deant h̄re. Dicēdū q̄ habēt rubeū pilleū ad designādū q̄ sūt parati sanguinem suū fundere p̄ defensione noīs xp̄i & fidei xp̄iane: in aliis etiā uestibus & ornatu equorum p̄ciosis uestibus uti p̄nt. put. Constantinus Impator eis cōcessit: ut ita & celestia sicut & terrēa ad laudem dei decorentur: ut in. c. cōstantinus. xvi. di. & pondera quia ille ornatus debet esse non ad pompam sed ad dei laudē: Cultui enim uestium actionis ornamenta dñt cōuenire. c. di. c. rōis ordo. parū enim prodest uestibus decorari: moribus indecorū nihil enī in ep̄ali ceruice splendidius q̄ fulget humilitas. ut in. c. contra morē. ea. dif.

In cibo aut̄ & potu q̄ta deat esse modestia: ex multis iuribus liquido deprehēdit̄ ut h̄etur. xxxv. di. p̄ to. & xliiii. dif. p̄ to. & in multis aliis iuribus. Religiosi autē cardinales effecti tenentur defferre habitū sue religionis. ut in. c. clerici officia. de uita & hon. cler. p̄ nullam enim dignitatem dimittit religiosus habitum religionis: nisi p̄ papatum: ut dicit Io. de Imol. in. d. c. clerici. In aliis autē obseruantis religionis dic̄ q̄ non tenētur ad eas que sunt incōpatibiles cum cardinalatu utpote ad obedientiā cum sint pape immediate subiecti. Ad alia autē duo uota. s. paupertatem & castitatē tenentur: quia sunt cū cardinalatu compatibilia bona enim ecclīarū non ut p̄pa sed ut cōia possidētur. ut in. c. expedit. & c. res ecclē. xii. q. i. ad ieiunia etiā & cōis esum carniū & lineam camiseam non deferēdā tenentur: quatenus cōmode & sine scandalo aliorū hec agere possent: iuxta no. p̄ glo. sam & archi. in. c. de monachis. xvi. q. i. & tenent cōiter doct. i. d. c. cleric. & scūs tho. secunda secunde. q. clxxxv. art. viii. eximitur etiā in officio diuino quia tenet seq̄ officium ecclēie romane. Cui cardinales se debent cōformare ut p̄bat tex. in clemē. dignum. de cele. missa. Item quia nō religiōi sed ecclīis suis acquirit ut p̄batur in. c. cum

olim. lo. ii. de p̄uile. & in de. ii. de heret. in glo. & est tex. xviii. q. i. c. unico. Caueāt tñ religiosi ne hmōi dignitates p̄curent p̄p̄t acq̄rendam libertatem a iugo obediētie regularis aut p̄p̄t ambitionē honoris aut alias indebitas cās sed tñ p̄p̄t deū & maiorem utilitatem ecclē impendendā als̄ aut in nullo quantū ad deū excusantur immo & fractores uoti quod in p̄fessione fecerūt censentur. ut no. glo. in. c. monachi uagantes. xvi. q. i. In familiariū autē apparatu ac domus pompa potius humilitatē q̄ sup̄biam sequi oportet in his aut̄ & in oibus p̄dictis usus & consuetudo bonorū uirorū inter quos cōuerfantur attendenda est. Et pondera illud uerbum bono p̄: qui enim a cōi usu eorum inter quos uiuit & sue p̄fessionis & dignitatis sunt deuiat: si in dimi nutione est sup̄sticiosus: si in excessu intēp̄ans iudicatur. ut dicit Aug. in li. de doct. xp̄iana. & h̄etur transumptiue. in. c. quisqs̄ xli. di. hoc idē licet p̄ alia uerba dicit phūs q̄rto ethi. Itaq̄ in his excessus siue in plus siue in minus est rephensibilis. nec obstat si dicatur q̄ ista pompa repugnat statui ecclēie p̄mitiue que in magna paupertate fuit fundata: nam xp̄s & apli erant paup̄rimi: & h̄etur in. c. ep̄s uilem. lxi. di. q̄ ep̄s uile sup̄pellectilem & mensam ac uictū paup̄e habet. Nam ad hoc respondet Aug. i eplā contra donatistas: & habet super illud pal mi. Quare fremuerunt gentes. Distinguit enim diuersa tempora in ecclīa. Fuit enim tempus quādo astiterunt p̄ncipes terre ad uersus xp̄m: & i illo tpe nō solū nō dabāt de bonis suis fidelibus sed etiam eos occi debant. Aliud uero tempus est nunc: quo reges intelligunt & eruditi seruiunt domi no Iesu xp̄o in timore et cetera. & iō ecclēie seruiunt: & p̄p̄t hoc est alius status ecclē & ita ponit Sanctus Tho. in quodlib. xii arti. xx. ad hoc etiā induco tex. apertum i c. futurā. xii. q. i. & glo. in. c. clericus ab istā ti. xxi. q. i. que dicit q̄ iura illa loquūt̄ se cundum antiqua tempora quibus ecclēia pauper erat: hodie autem honor ecclē augmentatus est. ad idem glo. xli. di. c. ep̄us uilem & in hoc etiam habenda est distinctō quia non omnes in eadem dignitate cōstituti sunt eq̄les: & ideo debet h̄ri rō nobilitatis & scie & doctrine: ut uoluit glo. in. c. cū adeo de rescrip. & i. c. statuimus. de ma. & obe. in his autē oibus attento quod bona clericorū paup̄e sunt. xvi. q. i. c. fi. & patrimonium crucifixi. i. c. cum ex eo. de ele. li. vi. & quod in extremo examine de his

B. i.

redditori sunt districtissimam rationem: ut in
c. & si illi. xii. q. ii. ac quicquid ecclesiastici
uiri de fructibus beneficiorum uoluptuose uel
in usus illicitos consumunt restituere tenentur: ut no. archi. & cōiter doc. in. s. i. xliiii.
di. quod durum est uerbum: & Inno. in. c.
cum in officiis. de testa. ubi uanas & delicias
expensas ipis dicit non esse pmissas potius
declinandū est ad minus quā ad plus &
potius ad diminutionē quā ad augmentum
pferunt propter uitandū laicorum scandalum
nec blandiatur sibi quispiam ex hoc accrescere
honorem ecclesie: nam longe magis humilitas
& actus uirtuosi prelatum reuerendum reddunt
quā quicquid alius apparatus: ut phis innuit. v. poli.
nam premiū uirtutis est honor ut ipse idem dicit. iiii. ethico. p. quo etiam
bonus tex. xl. di. nos qui pre sumus. & circa
premissa nimis pdest tex. i. c. precipimus. xxi. q. iiii.
ubi dicitur quod tam episcopi quā clerici in statu
mentis in habitu corporis deo & hominibus
studeant placere & nec in superfluitate scissure
aut colore uestium nec in tonsura intuentium
quorum forma & exemplum esse debet offendunt
aspectum. Circa reuerentiā uero sibi exhibendam
ex parte exhibentium debet huius consideratio quod propter
summam eorum dignitatē debet eis maxima reuerentia
exhiberi unde & reuerendissimi appellantur: ut in. c. a
subdiacono. xciii. di. quod procedit etiam si mali
essent: sunt enim superiores: honorandi quā mali
iuxta illud. i. pe. ii. subditi estote dominis non tantum
bonis & modestis sed etiā discolis: & hoc fit propter
excellentiā dignitatis quia ministri dei sunt & etiā
quia in eis honoratur cōital cui presunt secundum
thomā secunda secunde. q. ciii. arti. ii. Vnde in malo
plato duo sunt consideranda. scilicet persona
publica: & dignitas secundum quam est persona
publica: si ergo prelatus sit malus non est
honorandus ratione persone sue quia cum honor
sit reuerentia alicui exhibita in testimonium
uirtutis falsum testimonium proferret de eo
qui eum intuitu persone honoraret: contra
illud quod legitur exo. xx. non loquaris contra
proximum tuum falsum testimonium: sed inquam
est persona publica sic gerit tempus & locum
non sui ipsius sed alterius. scilicet christi in
ecclesia ut prelati ecclesiastici uel rei publice ut
dominus in secularibus dignitatibus & sic ualor
illius non computatur secundum personam sed
secundum eum cuius loco presidet sicut est de
lapillo qui in computationibus ponitur loco
centū marcarum cum in se nihil ualeat. Ista
sic deducit sanctus Thomas. quodlibet. viii. artic.
vii. ex quo potest concludi quod bonus prelatus

duplex est honorandus & ratione persone sue & ratione
dignitatis: & hoc est quod apud admonet i. thimo. v. qui bene
presunt prebiteri duplici honore digni habentur: ipsi autem
cardinales ex parte sua habere debent pre oculis illud
exemplum quod Petrus apostolus eis reliquit cum eni flexis
genibus Cornelius Centurio coram illo se prosterneret
nequaquam hoc permisit dicens surge quia & ego ipse
homo sum ut scribitur actuū. c. x. Has enim reuerentias &
temporalia emolumenta non querunt prelati qui ueri
sunt pastores qui non extimant hec eorum fore premia
sed tantum ista sectantur qui nomen habent pastorum
sed rei ueritate sunt mercenarii ut Grego. dicit in
omelia super illud. Ego sum pastor bonus. & alibi dicebat
contra quedam adulatorem. Ego non uerbis quero prosperari
sed moribus: ut in. c. ecce. xcix. disti. & Augu. xix. de
ciui. dei. iusti inquit non dominandi cupiditate imparant
sed consulendi officio: Nec per hoc dico quod cardinales
debitam reuerentiam sibi exhibitam non admittant
sed quod honorem sibi exhibitum in deum referant
nec superflue in his exigunt imo pro humanitate
sua aliquid de debito indulgeant: Prelaciones enim
ecclesie stice precipuum fundamentum habent in
humilitate iuxta illud uerbum saluatoris Luce. xxii.
Qui maior est in uobis fiat sicut iunior & qui
precessor est sicut ministrator: debet etiam in hoc
loco habere discretio: In publico enim debet prelati
maiestate sue dignitatis ostendere ut in. l. obseruandum. ff. de
officio presi. In camera autem ut socius cum inferioribus
se gerere ut in. c. episcopus in ecclesia. xc. v. di. unde
Hosti. qui & cardinalis erat in. c. & si christus. de
iureiurā. iuehit contra illos qui plus homines quā
deum honorant quia coram altari transeuntes
nullam etiā inclinationis reuerentiam exhibent &
quā coram domino temporali ueniunt quasi idolum
colunt iungendo manus utrunque genua flectendo
Infert etiam contra superiores illud quod legitur
apocalip. xix. ubi angelus dixit Iohanni ad pedes
eius proidentis: uide ne feceris cōseruus enim tuus
sum & fratrum tuorum &c. Vnde secundum eum
hec ydolatria esset corrigenda. Idem etiā reprehendit
Vincē: quem sequitur Io: an: in: c: his que. de ma. &
obe. dicens quod Deocletianus fuit primus qui se
fecit ut deum adorari. Prius enim Imperatores
salutabantur ut iudices & certum est quod hanc
adorationem superfluam introduxerunt & indies
augent homines ambiciosi & calidi qui cum
hominum adulatione querunt uenari fauores
superiorum

ut in dignitatibus sublimati p̄ hmōi falsā
humilitatē talionem postea ab aliis recipi
ant. Est enim q̄ nequiter se humiliat & ite
riora eius plena sunt dolo ut hētur ecclias.
xix. Sed circa p̄dicta queritur qualr se
deant h̄re circa beneficia cōsequenda. Et di
cendum est q̄ debent tm̄ de beneficiis h̄re
ut possint cōmode sustentari si enim in in
ferioribus clericis eccliarū h̄ri debet iste re
spectus ut cōmodam & honestā sustentati
onem de beneficiis hēant. ut in. c. de mona
chis. de p̄ben. & c. cum & plantare. s. in ec
clesiis. de p̄uile. & c. ii. & c. cum secundum
apl̄m. de p̄ben. mltomagis in cardinalibus
ista cōsideratio habenda est quorū sollicitu
dine & opera v̄lis gubernatur ecclia: & ubi
de beneficiis simplicibus residentiā non re
quirentibus uel de pensionibus eis p̄uide
ri cōmode posset illud esset tucius cū & ip
sis suffragium & ecclias p̄pter eorum absē
tiam dispendium non immineret. Vñ &
iure cōi de talibus p̄t quis multa sine qua
cunq̄ dispensatione usq̄ ad sufficientiā ob
tinere. iuxta glo. in. c. gratia. de rescrip. lib.
vi. & Inno. in. c. cum iam dudū. de preben
dis quē sequūtur cōiter doct. & in. d. c. gr̄a.
p̄ Domi. & alios. & late tradūt doct. in cle.
gr̄e. de rescrip Si tm̄ de p̄dictis non posset
iuxta eorū necessitatē ipsis subueniri: tunc
dispensatiue possent etiam de incōpatibili
bus pl̄ra obtinere ubi unū ex eis nō suffice
ret. ut in. c. de multa. in fi. de p̄ben. & c. du
dum. lo. ii. de elec. In hac tm̄ dispensatione
dēt h̄ri respectus non ad bonum p̄uatum
sed ad bonū publicū ut. s. iuxta p̄rogatiuā
& merita cardinaliū & maiorem q̄ quisq̄ e
orum in gubernatiōe ecclie opam impēdit
beneficia plura ei distribuant. Hac enī cō
sideratiōe iura uoluerunt q̄ sublimibus &
l̄ratis p̄sonis p̄ dispensationē possent plura
incōpatibilia cōcedi quia p̄ tales p̄uenit ec
clesie utilitas publica cū p̄sona l̄rata maxi
mam utilitatem ecclie facit que uiris l̄ratis
maxime noscitur indigere. ut in. c. cū ex eo
de elec. li. vi. Viri etiam nobiles & potētes
qn̄ necessitas p̄secutionis guerrarū occur
ret maximū ecclie afferre possent auxilium
& si p̄termissa cōsideratiōe p̄dicta. s. meri
torum p̄sone aut utilitatis uel necessitatis
ecclie dispensaret cū aliquo sup̄ pluralitate
beneficiorum ille quātū ad deum etiam si
papa esset qui dispensaret non foret tutus
iuxta sn̄iam sancti Tho. secunda secunde
q. xcvi. arti. iiii. quē recitat & sequitur Io.
an. in. d. c. de multa. & istud est uerius q̄ id
quod Innocentius dicebat. in. c. cū ad mo

nasterium. de sta. reg. quē multi canoniste
fuerūt secuti: & est tutior ista p̄s cōscientie
ad quā in dubio est inclinandū: ut in. c. Iu
uenis de sponsa. & in. c. significasti. lo. ii. de
homici. Papa etiam alr̄ faciendo iudicaret
acceptor p̄sonarum: uult enim iusticia dis
tributiua q̄ unicuiq̄ iuxta merita distribu
atur qui uiolatur cū equales non equalia:
uel non equales equalia hēant: & hinc pug
ne incusatiōsq̄ oriuntur ut ph̄s dicit. v. e
thi. Et ubi pluralitatē beneficiorū siue cum
dispensatione ubi illa requirit siue sine ea
ubi necessaria nō existit quis obtineat nō
p̄pter deum nec utilitatē eccliarū sed p̄pter
fructus exiñ p̄cipiēdos ut illos auare thesa
rizet & sit ditior ut: ul' lautius uiuat & ma
gis opulēte & magnam familiā cū fastu &
pompa sustentare possit. Istud esset illici
tum & omnino damnabile apud deū imo
& unum b̄nificium sub tali corrupta inten
tione tenere esset damnabile de talibus enī
dicit Canon: q̄ nō querunt deū p̄pter deū
Hec colligunt ex dictis Inno. in. d. c. cum
iam dudū. iūcta no. p̄ sanctū Tho. quod l.
ix. arti. xv. Reprobatur enim pluralitas
b̄nificiorū & dignitatū ubi i unū plura b̄n
ficia sine iusta cā cumulant p̄pter multa.
Primo p̄pter uiciū ambitionis reprimēdū
Secundo p̄pter impotentiam pluribus serui
endi. Tertio quia inducit materiā dissolu
tionis tā in uestibus q̄ in moribus: Iuxta
illud psal. Ex adipe p̄cedit iniquitas. Quarto
quia iducit uagationē nā quo magis qs ex
uberat magis uagus efficit. Quinto qa cō
tinet piculum aiarū. Hec quinq̄ p̄bat tex.
in. c. quia in tm̄. de prebē. & quia cū unus
uix ualeat unū officiū adimplere stipendia
sibi uendicat plurimorū: ut in. c. quia non
nulli. de cleri. non resi. ubi tamē merito &
iuste in unū multa cōgerunt qui utilior ē
ecclesie q̄ multi alii: ibi dei honor & publi
ca utilitas p̄curatur: ut no. Inno. in. d. c. cū
iā dudum. Quantum autē ad ip̄orum
familiares attendant ut honestā familiā se
cum hēant: iuxta illud quod hētur psal. c.
Ambulās in uia imaculata hic mihi mini
strabat nō habitabit i medio domus mee
qui facit sup̄biam. Societas enim malorum
p̄niciosa ē sicut & bonorū cōiuctus ad me
liora perducit. Iuxta illud psal. cum sancto
sanctus eris cum electo electus eris & cum
peruerso peruerteris. Adam siquidem pri
mus parens noster q̄ diu solus māsit inno
cēs perseuerauit: mala autē societate persua
sus tnnicā innocētie perdidit: unde totum
genus humanum perpetua morte dānauit
B. ii.

& propterea non immerito iura proposita ut electi clerici uel monachi in ministerio cubiculariatus episcopi adessent ut in. c. cum pastoribus. ii. q. vii. & in odium episcoporum qui malos familiares & criminosos secum tenent introduxerunt ut si ab eis accusarentur etiam pretertextu criminum ab accusatore ipsos arcere non possent ut in. c. nulli. de accus. eo maxime quia cum cardiales soleant familiares ad dignitates & beneficia promouere debent tales habere in quos sine periculo anime sue possint talia beneficia collocare nec per hoc dicere intendo quod propter seruitium debeat aut iuste possit cardinalis aut quis alius prelatatus moueri ad conferendum alicui beneficii nam hoc esset illicitum & simoniacum saltem simonia mentalis si principaliter ex hoc moueretur: idem etiam est ex parte familiaris si principaliter seruiret domino propter habundantiam ab eo beneficia nam sicut munus a dono inducit simoniam pari modo munus ab obsequio. ut. i. q. i. sunt nonnulli. si autem motiuum principale non esset propter seruitia ex parte conferentis nec propter beneficia ex parte seruietis familiaris: sed secundario & minus principaliter ista considerentur tunc non esset simonia nec aliquid illicitum ut dicunt glo. in. c. quid perderit. lxi. di. & c. cum essent. de simonia. dummodo persona familiaris sit digna & seruitium quod impedit sit honestum ut uult glo. in. d. c. sunt nonnulli. quod intelligitur hoc modo uidelicet quod homini obsequium non datur excitare ad conferendum beneficium sed ad cognoscendum merita prestantis obsequium quibus cognitio dandum est beneficium per ipsos meritis non pro seruitio: unde dicit uulgare curie prelatorum probatoria sunt clericorum ita tenet archi. i. q. i. ordinationes. Limita tamen predicta dummodo talia in pactum expressum non deducantur nam eo casu pactio expressa simoniam causaret iuxta non per dictas glo. & esset talis expressa simonia & ideo cautius est propter periculum conscientie euitanda quod cardinalis de certa mercede pecuniaria singulis mensibus familiaribus satisficeret ne seipsum oneraret onere providendi eis in beneficiis & ex hoc etiam ab eis spem hanc adimeret & sic tollerentur pericula anime & inconuenientia predicta: & propter hoc iure cautum est quod de mobilibus etiam occasione ecclesie acquisitis possit prelati seruitoribus suis siue consanguineis siue extraneis iuxta merita seruitio aliqua largiri: ut in. c. relatum. lo. ii. §. licet. de test. & ratio huius est quia seruitium ipsum prelati censetur impensum ecclesie & ideo de illis rebus ecclesie potest satisfieri pro eodem ut in. c. per tuas. de dona. Sed hoc intelligit Io. an. in. d. §. licet. dummodo in uita prelati hoc largiatur

secus autem si legaret in suo testamento illud soluendum. Idem tenent latius Vincencius & Hosti. & Io. an. & ceteri doc. in. c. ad hec. de testamento quia nullo iure datur sibi facultas in testamento ista disponendi: tum etiam quia cum testamentum morte confirmetur confertur dispositio in tempore quo ille non erit iam prelati & pro consequens non poterit de rebus ecclesie disponere & paria sunt aliquid fieri tempore inhabili uel fieri tempore habili dum tamen effectus eius referatur ad tempus inhabile ut in. l. q. sponse. C. de do. ante nup. Putatur tamen quod illi qui honesta seruitia prelati uiuenti impenderunt nec satisfactio nec iusta & retributio habuerunt. Possent agere contra succedentem in prelatura uel dignitate ut eis satisfieret iuxta debitum seruitii quia ut prediximus istud seruitium factum prelati censetur factum ecclesie & est premissum de rebus ecclesie etiam per successorum ut apte probat tex. in. d. c. per tuas. qui ad hoc est non. Confirmatur etiam hoc nam cum istud debitum concernat ecclesiam modo predicto transit ad successorum. ut in. c. i. de solu. ad quod faciunt notata in. c. ex preteritum. de pigno. imo propter humanitatem est iuxta hoc statutum ut se. ua. de fructibus dignitatis administrat alimeta necessaria familie quodam relicte per prelatum defunctum ac prelati qui successerit debet premissum eos quos cognouerit discipline & charitati predecessoris sui fideliter paruissse ut pulchre dicit tex. in. c. hec huius placiti. x. ii. q. ii. quod est summe notandum.

Quero circa confessionem cui debeat confiteri cardinalis Hosti. in sum. ti. de peni. §. cui confitendum. versiculo cui cardinales recitat diuersas opiniones. finaliter concludit quod si absens est ex causa legationis potest eligere confessorum ar. de peni. & remi. c. ne per dilatorem. aliam autem cessante hac uel simili necessitate poterit alicui penitenciarario pape confiteri sed tutius putatur quod a papa obtineat licentiam eligendi sibi idoneum confessorum cum cardinales immediate subint pape. ar. eo. ti. c. ois. fallit in episcopis cardinalibus qui sunt a iure preuilegiati pro eo quod episcopi sunt ut sibi possint libere idoneum eligere confessorum: ut in. d. c. ne pro dilatorem. Sed iuxta hoc queritur qualiter se debeant habere circa testamenta condenda: Ad quod dicendum est quod si qui bona haberent acquisita intuitu persone ex his libere testari poterunt: si autem intuitu ecclesiarum uel beneficiorum de his non possunt testari ut in. c. fixum. & c. si episcopus. xii. q. v. & c. cum in officiis. & c. quia nos. & c. relatum lo. ii: de testa. Sed an consuetudine poterit introduci ut cardinales uel alii prelati

testentur de acquisitis intuitu eccle. Dicendum ad hoc secundum Inno. in. c. cum in officiis. de testa. q. sic. sed Vincē. que sequuntur Hosti. & Io. an. in. d. c. ad hec. de testa. tenet q. non. quod intelligo ubi non testaretur de minimis in quibus potest dictum Inno. saluari per ceterum. de do. & primi dicti. s. Vincē. & Ho. & Io. an. ratio est quia homini consuetudo induceret grauamē ecclesiis ut manifeste patet consuetudo uero que grauamē ecclesiis inducit a iure reprobatur: ut est tex. in. c. i. de consue. q. procedit etiam si est immemorial ut tenet ibi Collec. cuius ratio est quia ubi consuetudo idā naturę propterea quia irrationabilis est etiā immemoralis censetur dānata imo & a fortiori: quā tanto grauora sunt crimina quāto diucius in felicem animam detinent alligatam. ut in. c. finali. de consue. & c. cum habet. de eo qui dux. imma. quā pol. p. adul. & istā doctrinā tradit Do. car. in cle. si una. de re. eccl. non alie.

Sed ulterius iuxta hoc quæro an ex facultate concessa per papā licite fiat homini testamentum de acquisitis intuitu eccle: & uideatur dicendum q. sic. p. quo est tex. in. c. quia Iohannes. xii. q. v. Abb. Sicut. late tractat istam quoniam in repeti. c. cum esset. de testa. & in effectu uideatur uoluisse q. sine causa non possit papa hanc facultatem concedere intelligo quo ad deū: ut qui in uim illius testatur sit tutus in foro conscientie: nā in foro iudiciali de scilicet pape nullus iudicare potest. ut in. c. cuncta per mundum. & c. aliorum. ix. q. iiii. p. quo facit nā ubi sine iusta causa papa dilapidat bona eccle peccat mortaliter ut supra deductum est & tenet archi. xii. q. ii. non liceat pape. si ergo ipse peccat non excusat qui eius auctoritate hoc facit. Item quia si contra ius posituum papa dispensat non est tutus quo ad deū si sine causa iusta hoc faciat: dico quoniam posituum super iusta causa fundatum est propter est istud quod de testamentis ecclesiasticorum uiuorum est inductum Hanc doctrinā ponit sanctus Tho. secunda secunde. q. xcvi. arti. iiii. & Io. an. in. c. de multa de pben. unde non indrōter iste facultates testandi dērent concedi sed adhibita sufficiēti examinatioe super causis que ad eas concedēdas dnt mouere & iuxta necessitatē: exprmere oporteret summā taxatā & non generalē & indiffinitā facultatē concedere: ut non nūq. fieri consuevit: & inter cetera multū dēt attendi ne tantā quātitatē facultas concessa contineat q. ex hoc ledatur enormiter ecclesia ut pbatur in. d. c. quia Iohannes. i. si.

Sed predictis subiūgit quod circa sepulturam cardinalis ubi sepeliendus sit Et in hoc distingue. quia aut eligit sepulturā & tūc in

loco ubi elegit sepeliendus ē: nā reguli unicuique licitū ē eligere sepulturā nisi quibus a iure prohibētū est: ut in. c. i. & c. cum liberum & c. de uxore. de sepult. & propter certos prohibitos ut sunt religiosi in. c. si. de sepul. li. vi. & pupilli. ut in. c. licet. eod. ti. & li. dat. p. locū a spālī rla generalis in cōtrariū ut oēs inde prohibiti cēseāt hanc facultatē hęc: hoc etiā patet: nā ep̄s licet uiculo mrimonialī est alligatus eccle sue potest eligere sibi libere sepulturā extra suā cathedralē eccliam: xii. q. ii. bone rei. & de dona. c. aplice. Aut de cessit non electa sepultura & tūc in ecclesia tituli sui dēbit sepeliri: nā idē dicimus in ep̄o q. decedēs non electa sepultura in sua cathedrali ecclesia est sepeliendus: ut in. c. requisisti. de testa. & c. scire. vii. q. i. & hāc cōclusionē in ep̄o tenet do. car. in cle. dudū. s. homini. de sepul. & Ab. sicut. in. d. c. aplice. ergo idē de cardinali dicendū erit cū in ecclesia tituli sui iurisdictionem ep̄alem hēat ut pdiximus

Sed iuxta hoc quero an cardinales possint licite magnificare sepulturas suas aut etiā ordinare quod post mortem suā fiat sibi sumptuosa funera. Ad quod rōndetur quod non: curatio enī funeris & conditio sepulture: pompa exequarū magis sunt uiuorum solatia q. subsidia defunctorū: ut dicit tex. xiii. q. ii. c. aīe defunctorū: plāgentium aut ululatus lege nra improbat: lege aplūm Nolumus inqt uos ignorare de dormientibus ut non cōtristemini sicut & ceteri q. spē non hnt: unde planctus iste ex despatione future resurrectōis puenire cernit ut uerba apli manifestāt: ut in. s. hoc aut. & c. cubicū q. & c. q. diuina. xiii. q. ii. Sed cōtra hoc quod dictū est de sepultura obiiciet quispiam de. d. c. bone rei. & c. aplice. Sed stat solutio ad illa quod ibi pmittit ep̄o magnificare eccliam in q. sepelitur occasione sue sepulture non autem magnificare sepulturā suam Quid enī cōfert sepulchre putredie & uermibus plenum deaurare aut p̄ciosa sculptura p̄posu reddere. Vnde & hierony: i quādam eplā cōtra diuites uerba faciens. Vos inquit oposa saxi sepulchra premunt cum uis opibus arduos parcite q̄so p̄cite uos saltem diuitiis q̄s amatis cur & mortuos uos auratis obuoluitis uestibus cur ambitio ur̄a inter luctus lacrimasq. non cessat: an cadauera diuitum nisi in serico putrescere nesciunt. Circa hec tamen omnia tenēda est etiā moderatio nam aug: sup Io. in illo uerbo ubi dicit quod sepelierunt Ihesum cum linteis & aromatibus sicut mos est iudeis sepelire: Admonuit inquit in hu

B. iiii.

ius officiis q̄ mortuis exhibentur morē cui
 iussibet gētis eē seruādū. Erat aut̄ istius gē
 tis cōsuetudo ut mortuorū corpa uariis a
 romatibus cōdiren̄t ut diutius seruarēt̄ il
 lesa. Ad qđ facit qđ sup̄ius ī p̄nci. huius ar
 ticli deductū ē qđ ī his dēmus nos cōformare
 moribus bonorū uiroꝝ īter quos uiuimus
 nō enī usus reꝝ sed libido utētis ī culpa ē
 & sic determinat scūs tho. tertia pte. q. li. ar
 ticu. ii. Debēt aut̄ sepeliri ī pōtificialibus in
 eo. s. hītu q̄ eis uiuētibus sibi cōpetebat: ut
 no. glo. i. c. nēo p̄ ignoratiā. de cōsecre. di.
 i. & i. c. ii. de auct. & usupall. Sed adhuc
 circa p̄missa q̄rit̄ cuius īpensis sibi dēant fi
 eri exeq̄ & ē p̄ctus satis dubius. Sed dice
 rē qđ si qđā h̄rde relicto decesserit aut alias
 tanq̄ heres aliq̄s ei successerit ad eū spectat
 onus h̄ar̄ expēsarū funeris & exeq̄ar̄ nā ē
 onus h̄rdis ut i. l. īpenfa. ff. de reli. & sūpti.
 fu. & i. l. in īponēda. C. ad. l. fal. in tm̄ qđ ēt
 añ oēs es alienū deducit̄ de h̄rditate funeris
 impēsa scđm glo. in. l. si. s. i. cōputatiōe. C.
 de iure delibe. ubi aut̄ nullū h̄rdē habuerit
 aut heres eius ad h̄mōi onera nō sufficeret
 tūc ecclā sua ad h̄mōi onera teneret̄: nā cū
 ad alim̄ta fāiliariū relictoꝝ p̄ platū teneat̄
 scđm modū quē sup̄ius diximus ut in. c.
 hec huius placiti. xii. q. ii. a fortiori tenebi
 tur in defectū ad exeq̄as funeris prelato de
 functo faciēdas: ubi uero oīa p̄dicta defice
 rēt dicerē sub correctōe qđ camera aplica ad
 hoc teneret̄ sicut & tenet̄ ī uita eū sustētār̄
 si egeat ut pbat tex. in. c. ubi piculū. s. pui
 sionis. de elec. li. vi. arguēdo p̄ locū a spāli.

Decimo q̄rit̄ an sit licitū appetere cardina
 latū & opā dare ad cōsequēdū dignitatē illā
 T in hac q̄stione breuiter dicendū
 ē qđ nō qm̄ dignitatē uel curā aīarū
 illicite q̄s appetit & magis illicite petit aut
 pcurat ita tenet Inno. i. c. tuā. de eta. & q̄li.
 quē sequūt̄ cōiter doc. & archi. post doc. ī
 c. ordinatiōes. i. q. i. cōstat aut̄ cardinalatū nō
 tm̄ eē dignitatē sed summā dignitatē & of
 ficiū in ecclā: ultra hoc etiā hēt curā aīarū
 cū hēt iurisdicōem epālē in ti. suo ut pre
 dictū ē & cooper̄ pape ī gubernatiōe totiuf
 ecclē: ad idē ēt facit qđ august. dicit. xix. de
 ciui. dei. ubi dicit qđ locus sup̄ior sine quo
 ppl̄s regi nō pōt & si admistret̄ ut decet tm̄
 idēceter appetit̄ cuius rō ē qđ q̄ appetit pla
 tionē aut ē sup̄bus aut iniustus: iniusticia
 enī ē qđ aliq̄s uelit accipe dignitatē qm̄ scit
 alios eē digniores se ut phūs dicit. v. ethic.
 qđ aut̄ aliq̄s extimet se magis dignū p̄latōe
 oībus illis sup̄ quos p̄lationē accipit super

bie & p̄sūptōis est: Vñ patet qđ q̄cūq̄ p̄lati
 onē appetit aut ē iniustus aut sup̄bus & iō
 nullus suo appetitu dēt ad p̄lationē puenir̄
 sed solū dei iudicio. scđm illud apli ad He
 bre. v. nēo sibi honorē assumit sed q̄ uocat̄
 a deo tāq̄ Aaron. Ita determinat scūs Tho.
 quodli. ii. arti. xi. & idē tenet quodlib. xii.
 arti. xviii. ubi hoc limitat eē ueꝝ nisi casus
 necessitatis occurreret utpote qđ nō repire
 tur aliq̄s q̄ uelit onus p̄latōis assumere uel
 qđ ipōit̄ a sup̄ior. & sic itelligit̄ illd̄ Esaye
 vi. quē mittā & r̄ndit Esayas ecce ego mitte
 me: Sed illa rō sup̄ior nō est mltū cōcludēf
 uidelicet qđ si q̄s extimat se esse magis ido
 neū aliis est p̄sūptuosus qđ imo qđ q̄s cog
 noscat id uirtutis uel excellentie qđ habet
 spectat ad uirtutē scđm phm̄. iii. ethi. quo
 niā p̄ hoc iuitat̄ ad res p̄claras agendas q̄s
 p̄pter pusillanimitatem omitteret si excel
 lentiā p̄pam nō cognosceret: Nec dico qđ
 p̄pter hoc de excellentia sup̄biat sed ī dei
 gloriā totū referat. Quoniā omne datū op
 timū & omne donū p̄fectū de surfū est des
 cendens a p̄re luminū ut habet̄ ī Canoni
 ca Iacobi: & iō magis concludit illa rō quā
 idem scūs Tho. ponit secūda secūde. q. clx
 xxv. articu. i. uidelicet licet p̄desse p̄ximis
 qđ inest p̄latū scđm se sit laudabile & uir
 tuosū qđ tū p̄latura habet ānexā gradus
 celsitudinem p̄sūptuosū & ābiciosū uidef̄
 quod aliq̄s p̄laturā appetat p̄pter cōnexita
 tem & īdiuisibilitatem quā hoc cāu hnt̄ p̄
 esse & p̄desse: Nec ob. c. q̄ epātū. viii. q. i. u
 bi ponunt̄ illa uerba apli: q̄ epatum deside
 rat bonū opus desiderat. Quoniā ut Gre
 go. dicit ī pastorali: illo tpe hoc dixit apl̄s
 quo ille q̄ plebibus p̄erat p̄mus ad marty
 rii tormenta ducebatur & sic nil aliud erat
 quo ī epātu appeti poterat nisi bonū opus

Vndecimo q̄rit̄ an ep̄us sit maior cardiali
 & cui eorū maior reuerentia dēat̄.

T uidef̄ qđ ep̄s sit maior p̄ quo fa
 cit tex. i. c. q̄q̄. ii. q. vii. & ibi gl. quā
 Hugu. & archi. sequūt̄. Item facit tex. in
 c. ii. de offi. dele. li. vi. ubi dicit̄ quod pōti
 fices & ep̄i dnt̄ p̄ aliis honorari & cle. i. de
 peni. ubi papa dicit illos esse colūpnas ec
 cleſie & per cōseq̄ns fabrica ecclē inicit̄ su
 per illos. ad hoc etiā facit tex. i. c. solite. de
 ma. & obe. ubi extollit̄ dignitas epāl̄is ut
 soli & firmamento cōpararet̄. In cōtrariū
 arguit̄ imo qđ cardinalis sit maior p̄ quo
 est tex. apertus in. c. i. de offi. leg. li. vi. hoc
 etiā fundatur nam ex persona in quā delic
 tum cōmittit̄ quātitas delicti auget̄ itaq̄

maius delictū uel maior offensa cēset q̄ in
 maiorē psonā sunt cōmissa: ut i. §. atroc. in
 sti. de iniur. & in. l. oē delictū. §. i. ff. de re mi
 li. & c. sicut dignū in pn. de homi. & c. i. d
 calūp. & cle. i. de pe. Cōstat autē maiorē pe
 nā infligi pcutiēti uel occidēti cardinalē q̄
 cōmittēti filia i ep̄m: ut patet ex. c. felicis. d
 penis. li. vi. iūcta cle. i. eo. ti. igit̄ maior est
 cardinalis ep̄o. Itē hoc corroborat̄: q̄ ipsi
 cardinales de latere pape sunt: ut in. d. c. i.
 de offic. lega. li. vi. & c. excōicatis. e. ti. i uo
 lūie. & c. decre. ii. q. vi. & p̄l corpis eius. ar. l.
 quisqs. C. ad. l. iul. mai. & coopatores pape
 in gubernatōe totius v̄lis ecclē: ut. c. p uene
 rabilē. §. rōibus q̄ si. su. legi. & c. fundamen
 ta. §. decet. de elec. li. vi. p̄quo etiā glo. in. c.
 ii. de offi. lega. li. vi. ex q̄bus eorū iminētia
 sup̄ alios ecclē p̄latos inferiores euidenter
 oñdit̄. Itē iduco tex. in. c. ii. de cleri. nō resi.
 ubi ad deponendū cardinalē fuit generale
 cōciliū cōgregatū p̄pter arduitatē negocii
 ut tradūt̄ ibi Inno. Hosti. & Io. an. q̄ i ep̄o
 nō fieret cū solus papa illū deponēre possit
 ut in. c. i. ii. & iii. de trāsla. ep̄i uel elect. & c.
 accusatuf. & c. dudū. & c. quis. iii. q. vi. cū si
 mi. Itē in hmōi precellentis & honoribus
 uulgaris opi. efficacissime opat̄: ut phūs
 dicit. i. ethi. & pbat̄ i. l. semp. i. pn. ff. de iur.
 enu. facit etiā qd̄ no. Inno. c. de mlta. in fi.
 de pben. Cōstat autē sc̄dm uulgarē & cōem
 opi. oīum q̄ maiores reputāt̄ cardiales q̄
 alii archep̄i & ep̄i & etiā p̄iarche: ergo ho
 norabiliores sunt reputādi hoc etiā oñdit̄
 nā i cōspcū pape & ubiq̄ i scribēdo & sedē
 do & icedendo p̄ferunt̄ aliis p̄latis oībus:
 ergo maiores aliis sunt iudicādi: ut in. l. i.
 & ii. ff. de albo scrib. Solu. p ueritate hu
 ius. q. dici pōt q̄ aut cōsideramus maiorita
 tē q̄tū ad ordinē aut q̄tū ad admīstrationē
 si q̄ramus q̄tū ad ordinē nō est dubiū ep̄m
 esse maiorē cardinali: itelligo tñ de cardia
 li nō ep̄o. Sed de p̄bro uel diacono & sic i
 telligunt̄ iura p̄ p̄ma pte iudicādi: nullus. n.
 est maior ordine ep̄o nec etiā papa & iō se
 appellat ep̄m ut dicit gl. in phe. li. vi. & in
 cle. i. de penis. appellat alios ep̄os coep̄os:
 Aut q̄rimus q̄tū ad officiū & admīstratio
 nē & dico cardinalē eē maiorē ep̄o & sic itel
 ligūt̄ iura p̄ secūda parte iudicādi: & per hūc
 modū dēt̄ itelligi quod no. bar. i. l. i. §. si qs
 i appellatōe. ff. d ap. & ho. & Io. an. i. c. dile
 ctus. el. i. de preb. Ex i q̄bus elicit̄ decisio ad
 secundum articul. q. p̄posite: uidelicet cui
 sit maior honor exhibēdus: nā illud est di
 stinguēdū iuxta distinctōnē superioritatis
 de q̄ prediximus non enī idē honor ē exhi

hendus oībus q̄ sunt honorādi ut phūs di
 cit. ix. ethi. q̄ alius honor dēt̄ur p̄ri alius
 seni & mgr̄atui: Ita i p̄posito est dicēdū q̄
 i celebratōe p̄tificialiū officiorū maior ho
 nor exhibet̄ ep̄o q̄ cardiali q̄ nō ē ep̄s q̄
 in illis maior ē illo & in hoc cāu ē itelligē
 da illa reprehēsiō quā facit Hierony. i. c. le
 gimus. xciii. di. ubi reprehēdit morē ec. ro.
 q̄ diaconos suos aliis p̄bris p̄ferat̄: In aliis
 tñ publicis honoribus & i ecclīasticis p̄ue
 tibus plenius r̄ndebit̄ cardinali q̄ ep̄o: q̄
 hmōi cardinales pleniorē & superiorem ad
 mīstrationē hnt̄ in re pub. xp̄iana ut supe
 rius dictū ē: ergo i predictis magis dnt̄ ho
 norari Ad quod facit glo. in. c. deliberati
 one. de offic. lega. li. vi. q̄ dicit q̄ licet archi
 p̄br sit maior ordīe archidiacono q̄ tñ ar
 chidiaconus ē maior admīstratiōe p̄ferri
 dēt̄ archip̄bro. Facit etiā q̄ phūs dicit. iii.
 poli. ubi uult q̄ hnt̄ibus maiorē admīstra
 tiōnē in re pub. maior dēt̄ honor exhiberi
 & itroducit̄ ibi exemplū de distributiōe fi
 stularū. Nec ferendi sūt nonnulli q̄ canino
 dente detrahūt̄ cardinalibus p̄ eo q̄ astutia
 sua & exteriore q̄dā oñtatōe dicūt̄ eos aux
 ille dignitatē suā cū illa ex se sit excellenti
 ssima & maximo honore extollenda: imo
 & hoc ipsū quod illi emuli eis obiiciunt ce
 dit in cardinaliū laudē nā p̄ses p̄uicie de
 bet ingenio augere dignitatem suā ut iuris
 cōsultus dicit in. l. obseruādū. ff. de of. pre
 sidis.

Duodecimo q̄rit̄ an in generali dispōe cō
 prehendant̄ Cardinales.

Oluit Io. mo. in. c. ad succidendos.
 de scisma. li. vi. quod nō & sic dicit
 fuisse declaratū circa reuocatōnē expectati
 uarū quā fecit Bonifa. de q̄ in. c. fi. de cōce:
 preben. li. vi. §. quod nō icluderet cardiales
 Nec ob. secūdū eū quod i generali dispōe
 includunt̄ episcopi q̄ maior est rō quod
 cardinales nō icludent̄ nā q̄to uici oneres
 sunt pape tātominus uidet̄ p̄sumendū
 quod uoluerit papa eos pena ligare seu a
 stringere: unde cardiales sunt uere p̄res cō
 scripti in diademate p̄ncipis. instit. q. mo.
 iul. pa. po. sol. §. filii ff. familias. & sunt pars
 corporis eius. vi. q. i. si quis cū militibus:
 C. ad. l. iul. maie. quisquis. & sūt sp̄ales fr̄es
 p̄ncipis & plus aliis p̄uilegiati ut in. c. i. de
 offi. lega. li. vi. sed archi. in. c. nemo deiceps
 de elec. li. vi. innuit cōtrariū in illa qōe an
 legatus de latere possit facere cōmendā cō
 tra tenorem illius. c. & idem Io. mo. i extra
 uagā. excōicamus. bonifa. viii. Dicit q̄ sub
 appellatōe clericorū cōprehendunt̄ cardina
 .B.iiii.

les qñ factū super quo dispō prohibet ī se malū ē qa tāto grauius peccat q̄to maior ē qui cōtra facit. xl. di. hō xpianus. & tradit̄ p glo. i. c. cū qdā. de iureiurā. secus aut̄ ubi dispō fit sup actu al̄s de se non dāpnato. & finalr dixit q̄ nō sit standū dicto suo posito in all. c. unico. de scisma. qm̄ erat cardialis & sic tanq̄ ī cā ppa nō erat sibi credēdū ut in. l. nullus. ff. de testi. & l. oibus. C. eo. unde cōclufit q̄ cōstitutō etiā penāl loqns de clericis icludit cardinales licet nō exprimatur dūmō cōstitutio sit eis pportioabilis & generalr loquat̄. ar. xvii. q. iiii. si quis suadete. & p hac pte iduco id qd̄ no. oldr. cōli. ccxi. ubi dicit q̄ generalr cōsuetudo aut dispō loquēs de curialibus icludit cardinales. Aduertendū ē tñ qa pro ueritate huius materie posset distigui p hūc modū: quia aut lex uel alia dispō loquit̄ p̄uilegiatiue: & tūc etiā cardinales cōphēdit cū illi utpote plus in uinea dñi laborātes & ro. pont. coopantes maioribus dēant attolli fauoribus ut in. c. i. de offi. leg. li. vi. & in. l. ius senatoris. C. de digni. li. xii. aut loquit̄ penā iponendo: & subdistingue qa aut odiū est rōnabile aut irrōnabile: si odiū ē rōnabile & tūc illi icludunt̄ ad qd̄ faciūt no. in si. in l. q̄cūq̄. C. de ser. fug. p bal. in illa materia an genus masculinū cōphēdat femininū & p bar. in. l. i. ff. de uer. sig. & p archi. in. c. si qs suadente. xvii. q. iiii. & pnouissime scribētes in. c. mulieres. de sen. ex. facit tex. i ar. in. d. c. si qs suadete. xvii. q. iiii. iūcto. d. c. mulieres. & l. si quis id qd̄. ff. de iu. om. iu. ad idē iduco tex. in extrauagā. execrabil. in p̄n. ubi p eo q̄ odiū illud rōnabile erat cōtra plura icōpatibilia obtinētes icluderēt cardiales nisi fuissent put fuerūt noiatī excepti: aut cōtinet odiū irrōnabile & tūc aut loquit̄ generalr ut si qs fecerit uel nllus faciat zc. & crederē cardinales etiā cōphēdit: cōstat enī q̄ cardiales sunt subiecti pōtifici & q̄ lex generalr disponēs oēs subditos cōphēdit: nā ut dicit apl̄s ad ro. iii. qñ lex loquit̄ his qui sub lege sunt loq̄. & c. i. de cōsti. canonū statuta ab oibus custodiāt: & l. cūctos pplos. C. de sū. tri. nec ppter eminentiā dignitatis sue excusant̄ qñ legibus astringāt: nā & si Augusta una caro sit cū Impator & radiis dignitatis ipius fulgeat & hēat p̄uilegia q̄ hēt p̄nceps. ff. de iure fis. l. fiscus. §. si. Legibus tñ ipialibus astringitur ut in. l. p̄nceps. ff. de legi. p quo etiā facit nā & cōsiliarii p̄ncipis de latere eius sūt & ps corporis eius iudicant̄ ut i. l. q̄squis. C. ad. l. iul. maie. sicut & cardinales sunt cū

papa nullus tñ usq̄ nūc ausus fuit dicē q̄ p̄pterea legibus essent absoluti: nec etiā excusant̄ cardinales p̄pterea q̄ cū papa ī cōdēdis legibus iterueniāt. nā & si p̄ceres & cōsiliarii dēant cū p̄ncipe in legibus cōdēdis cōcurrere ut in. l. humanū. C. de leg. ut salubres cēseāt leges tā maturo digeste cōfilio ut ibi subiūgit̄ imo cū maioribus nactu plebes etiā dēant cōcurrere ī legibus cōdēdis ut in. c. lex ē. ii. di. ut q̄ oēs tangit ab oibus approbet̄ ut in r̄la q̄ oēs. de re. iu. li. vi. & i. c. si archieps. de tēp. or. nō tñ p̄pterea illi legibus sunt soluti: preterea solius p̄ncipis hoc ē ut legibus sit solutus. ut i. d. l. p̄nceps. & in. l. digna uox. C. de legi. & i. §. si. inst. q. mo. te. ifir. ergo oēs alii legibus subsunt qñimo ip̄e p̄nceps artat̄ lege & si nō quo ad vī coactiuā qa nō hēt iurisdictionem in seip̄m cū iurisdictionē p̄supponat supiorē ligat̄ tñ lege sua quo ad vī directiuā iuxta illud sapi. Patere legē quā ip̄e tuleris. Ita tenet scūs tho. p̄ma secūde. q. xcvi. arti. q̄nto Vnde & si papa faciēs cōtra canonē non ligetur pena tpali inflicta p canonē qa tñ rō sup q̄ lex fundata ē ligat̄ illū si rō naturalē peccaret cōtra faciēdo & si peccatū suū ī publicū pdiret eo magis esset graue quo alios scādalizaret. iuxta illud ue hōi illi p quem scādalu uenit & expedit ei ut suspēdat̄ mola asinaria in collo eius & demergat̄ ī pfūdū maris. ut hēt Math. xviii. p eo q̄ ruina p̄latoꝝ laqueū inferioribus ponit nā quod agit̄ a p̄latis facile trahit̄ a subditis ī exemplū ut i. c. magne. de uo. & iō tot mortibus digni sunt quot ad subditos suos pditiōis exēpla trasmittūt: unde necesse ē ut tāto secautius a culpa custodiāt quāto ppter praua q̄ faciūt nō soli moriūt. xi. q. iiii. c. precipue. & ex his peccatū p̄latoꝝ qd̄ ī publicū p̄cedit aggrauat̄ ut i. c. hō xpianus. xl. di. & p glo. i. c. cū qdā. de iureiurā. aut hmōi dispō nō ē sic generalibus uerbis concepta sed specificat p̄sonas & tūc exp̄ssis minoribus q̄buscūq̄ etiā si ep̄i & archiepi exp̄merent̄ mīme cōphēderent̄ cardiales cū sint maiores ut supra latius ī arti. p̄xio p̄ncipali deductū ē. Pro q̄ cōclufiōe facit. c. sedes. de rescrip. & cle. nō pōt. de p̄cu. & no. p Inno. i. c. dilectus. de cōce. p̄bē. & glo. i. c. scriptū. de elec. Vnū tñ iuxta hoc generalr tenēdū ē q̄ ubicunq̄ ageret̄ de uiolando p̄uilegia cardialiu q̄tūcūq̄ generalr cēt dispō nō cōphēderet eos nisi specificā de cardialibus faceret mētionē. ar. opt. i. l. decurionibus. ī p̄n. C. de silētia li. xii & ex hoc ultio posset īferri qd̄ cū cetus cardialiu aplissimo cetui

senatorum equiparetur & eisdem privilegiis gaudeat ut
i. c. constantinus. xvi. di. ad quod faciunt not. p. In
no. in. c. cum te. de re iur. & archi. ii. q. iii. s. hinc
colligitur. & iure sit cautum quod senatores ad ex
traordinaria munera & alia similes impositiones non
tenentur ut i. l. senatorum. C. de dig. li. xii. quod sub
quocumque generali impositione decem uel subsidii aut hu
iusmodi extraordinariorum munerum non includuntur
cardinales nisi de eis nominati & specificiter mentio
fiat per predicta.

Tertiodecimo quero de privilegiis cardinalium

Tunc dicas quod in multis sunt privilegiati. Pri
mo quia si sint legati sedis apostolice traseunt
tes manus utuntur uestibus rubeis palafredo albo
& freno & calcaribus deauratis. Item & sine lit
teris creditur cardinali asserenti se legatum ut i. c.
nobilissimus. xvii. disti. Iuxta hoc tamen dicitur quod
aut cardinalis dicit se legatum & creditur sibi max
ime quia non consueverunt exire curiam profertur ad par
tes remotas sine legatione & sic inteligitur. d. c.
nobilissimus. Unde in eis non est necessaria illa
practica que in aliis nuntiis principum & legatis ob
seruari debet quod quando perueniunt ad prouinciam ad quam
mittuntur dant facultatem suam notam facere in curia
provisis prouincie quo facto creditur illi officiali per
totam prouinciam ut probat text. in auten. de colla. s.
post eos. col. ix. bar. tenet idem i. l. prohibitum. C.
de iure fil. li. x. Sed si cardinalis diceret aliquid si
bi per speciale facultatem concessum quod in generali lega
tione non comprehenditur non creditur sibi nisi per litteras fidei
plene faciat ut no. Io. an. post Hosti. in. c. i. de
offi. lega. li. vi. Si tamen publice fecit homini actus
& non seculi sed pluries presumitur quod habuit manda
tum quod asserit & ualeat gesta non tamen ratione con
suetudinis sed potius ratione presumpcionis ueritatis in executione
talis & tanti uiri ut no. de in inte. resti. tunc ex lit
teris. secundum bal. in. l. exemplo. C. de pba. Bart. tamen
in l. unica. C. de sup. indic. li. x. reprobatur hanc
opin. cano. in eo quod dicunt quod credatur cardinali dicente
se legatum & dicitur illi dicere contra text. i. d. l.
unica. ubi non creditur profecto portorio: sed ego te
neo opin. predictam cano. nec obstrariu quod indu
cit bart: nam est si quo ad alia eunt equipati car
dinales & profecto portorio ex quo tamen expressa dicitur
in hoc reperitur per iura superius inducta non est ab eq
patis arguendum iuxta gl. c. constitutionem. de re
gula. li. vi. potest etiam aliter dicere quod illud obstrariu
loquitur in reseruatibus principi in quibus etiam cardina
li non est credendum ut diximus profertur ubi agit
de aliorum preiudicio ut erat in. d. l. unica. ad quod
facit glo. c. sicut. de sen. ex. Aut asserit se dele
gatum pape & maxime cum dicit papam sibi uiue uo
cis oraculo negocium aliquid commisisse & eo casu est
sibi credendum secundum anto. & abb. in. c. quod super
his. de si. instru. cum enim credatur sibi circa maio
ra. si asserat se legatum ut predictum est. fortius er

go circa maiora arguendo de toto ad parte. ar. in
c. pastoral. s. Item cum totum. de offi. del. hoc idem pro
bat text. i. d. c. quod super his. nam cardinalis non potest ab
solueri a uoto ultramarino sine speciali littera pape
de qua ibi non fuit facta fides sed hita fuit fides
litteris cardinalis asserentes hoc sibi fuisse commissum &
maxime quia homini commisiones quotidie fiunt cardi
nalibus in curia: si tamen attestaret ultra generale
commissionem in preiudicium partis non esset sibi crede
dum. facit per hoc glo. i. c. sicut. de sen. exc. probat
text. c. cum a nobis. de testi. & c. licet ex quod dicitur. eo.
ti. & sic dicebat clemens papa quod de rigore iuris
in alterius preiudicium eis non erat credendum: ut re
fert Io. an. in. c. constitutus. de appel. & spe. ti.
de testi. s. i. versiculo quod si aduocatus. & secundum
predicta poteris intelligere no. per Inno. i. c. cum
oli. el. i. de pui. ubi dicit uerbo cardinalis fore
credendum. debet enim distinguere secundum predicta eo ma
xime quia licet Inno. illud colligat ex illo text.
saluo tamen iudicio meliori ille text. hoc non pro
bat cum ibi non tam per assertiones cardinalium quam per
depositiones testium iuratorum fuit facta fides itaque ad
plenam fidem depositionis testium accessit tanquam magis in
purgant probatorem assertio cardinalium non tamen tam
quam per se probans. Item sunt privilegiati quia resi
dentes in curia romana. cardinales excusantur a reside
ntia in suis beneficiis facienda cum enim assistentes
pape quod omnium ecclesiarum gerit sollicitudinem ut in p
hemio. li. vi. & de celi. cum istantia. singulis ecclesiis
seruire intelligantur de cle. non re. c. cum dilectus.
ac constat ipsos cardinales cooperatores esse ro.
pont. in gubernatione uelis ecclesie de ele. fundamen
ta. li. vi. & sibi esse collaterales de off. lega. c. pe
nult. & eo. ti. c. i. li. vi. merito concluditur eos in
suis beneficiis ceteri residentes. nec ob. text. i. c.
ii. de cle. non re. ubi propter non residentiam fuit
cardinalis prout quoniam ille de quo ibi non assiste
bat pape nec residebat in terra. suo. Ita tenet Io.
an. in addi. ad spe. ti. de cle. non resi. in fi. An
autem familiares cardinalium habeant hoc idem privile
gium ut non teneantur residere in beneficiis suis
& non residentes percipiant fructus beneficio
rum suorum. Dicitur potest quod super hoc est constitutio
promulgata quod eodem privilegio familiares quantum
ad hoc gaudere habent & de consuetudine sic ser
uat secundum Ho. in. c. cum dilectus. de cle.
non re. sed Io. an. ibi dicit uerius esse quod omnibus
cardinalibus super hoc privilegio singulariter
concedatur & per hoc inuitur quod de mero iure con
circumscripto de privilegio hoc non haberet &
credo hoc uerum esse nam privilegium non debet exte
ndi ultra expressum ut in. c. sane. & c. porro. de
pui. Nec ob. si uelis arguere quod episcopo hoc con
ceditur nam non indrnter ei datur per omnibus familia
ribus sed seruata limitatione. c. decetero. & c.
ad audientiam eo. ti. eo maxime quia privilegia etiam

corpore iuris clausa nō extēdūt ad nō exp̄ssa etiā p̄ idēptitatē rōis ut p̄bat tex. aptus i. c. canonica .de sen. ex. licet glo. tenuerit c̄trariū & male in. c. cū illoꝝ. de sen. ex. Itē sunt sp̄alr̄ p̄ uilegiati c̄tra offēsores suos p̄ tex. in. c. felicitis de penis. li. vi. ubi grauissime pene irrogant̄ his q̄ p̄cutiūt aut capiūt uel als̄ p̄sequūt̄ Cardinales san. ro. ec. Itē sūt p̄uilegiati quoad de cretū. c. qā piculosū. de sen. ex. li. vi. uidelicet ut in sn̄is generalibus suspēsiōis ip̄i nō ic̄cludunt̄ sc̄dm̄ Io. an. in add. ad spe. ti. de lega. s. seq̄ uidere. & i. d. c. qā piculosū. & Hosti. i. c. ii. de cler. non re. Sed ego putarē c̄trariū non enī licet extēdere p̄uilegia ad casū nō exp̄ssū: ut pauloan̄ diximus c̄stat aut̄ q̄ decret. qā piculosū loq̄t̄ de ep̄is & nō de cardinalibus igitur nō dēt̄ extēdi ad cardiales saltē q̄ nō sunt ep̄i: preterea & si uelles ea ad cardiales extēdere ex idēptitate rōnis q̄d̄ in p̄uilegiis nō admittit̄ ut dictū ē adhuc repies nō eē eandem rōem nā ibi cōcedit̄ illud p̄uilegiū ep̄is quia piculosū eēt̄ eis suspēsiōnē ic̄currere p̄pter executionē pontifical̄ officii q̄d̄ frēq̄nter ip̄is ic̄ubit̄ q̄ rō i cardinalibus q̄ nō sūt ep̄i cessat. Nec ob. si dicat̄ q̄ tex. in cōcedēdo dictū p̄uilegiū dicit̄ ep̄is & aliis superioribus noīe siq̄dem superiorē intelligunt̄ nō cardinales sed superiores q̄ ep̄alē ordinē tenēt̄ utpote archiep̄i p̄iarche & p̄mates. Itē sc̄dm̄ Io. an. in p̄dicta addi. ad spe. gaudent cardiales p̄uilegiis q̄bus ep̄i gaudent de q̄bus p̄ glo. in. c. si. de p̄uil. li. vi. quorū unū ē in. d. c. si. ut ubicūq̄ fuerit possint eēt̄ extra ecclias in altari uiatico celebrare ac facere celebrari absq̄ t̄n̄ interdicti uiolatōe: & p̄ dera illū tex. q̄ concedit̄ eis istud p̄uilegiū ut ip̄i hēant̄ maiore cōmoditatē missā audiendi si ne qua eos transire nō decet absq̄ rōnabili cāulla die. ex quo inferit̄ q̄ ubi ip̄i nō intereēt̄ non possent̄ extra eccliam i palatio suo ul̄ alibi missas facere celebrari. Hnt̄ etiā aliud p̄uilegiū ep̄i q̄d̄ enumerat̄ ibi glo. q̄d̄ cōtinet̄ i. c. q̄ nōnullis. de p̄uil. uidelicet q̄ ubicūq̄ fuerit cū generale interdictū terre fuerit possint etiā tpē interdicti excōicatis & interdictis exclusis ianuis clausis & uoce sub missā celebrare dum mō nō p̄stiterit̄ cām̄ interdicto. Sed dicebat̄ abb. sicu. in. d. c. q̄ istud nō ē hodie p̄uilegiū sp̄ale ep̄oꝝ sed generalr̄ est cōcessum onibus clericis & religiosis ut tpē interdicti possint celebrare dīna ianuis clausis interdictis excōicatis exclusis & uoce ita submissa q̄ exterius audiri nō possit ut i. c. alma m̄r. s. addicimus de sen. ex. li. vi. Sed ego crederē q̄ aliqd̄ plus hnt̄ ep̄i p̄ illud p̄uilegiū. c. q̄ nōnullis. nā. s. addicimus. t̄m̄ p̄mittit̄ illā celebrationē tpē interdicti fieri in ecclias: ex quo inferit̄ q̄ extra ec

clesiam puta in oratorio puato seu alio loco qui non eēt̄ ecclia etiā cū p̄dicta obseruātia celebrari n̄ possit̄ iterdicto durāte & per hoc induco in si. glo. no. in cle. si d̄nm̄. de reliq̄. & uenera. sanc. super ver. in ecclia. quā ibi sequūt̄ tur Pau. & do. car. & Io. de Imo. In ep̄is t̄n̄ i vi. d. c. q̄ nōnullis. cū non se restringat̄ ad eccliam dicemus q̄ ubicūq̄ poterūt̄ etiā iterdicto durāte ianuis clausis zc̄. in altari uiatico licite celebrare uel corā se facere celebrari ut in. d. c. si. de p̄uil. li. vi. q̄ tex. aperte istā cōclusionē p̄bat̄ ibi cū post illa uerba ubicūq̄ celebrat̄ zc̄. subiūgit̄ absq̄ iterdicti trāsgressiōe. Pōit̄ eēt̄ il la gl. aliā p̄uilegiū ep̄oꝝ. s. q̄ possit̄. s. sine sup̄iorē suoz̄ l̄nia liber̄ sibi eligere c̄fessores ut i. c. si. de peni. & re. Sed q̄tū ad cardiales q̄ nō sūt missi in legationē extra curiā ego crederem illud p̄uilegiū locū nō h̄re. tū qā loq̄t̄ ne ep̄is tū eēt̄ qā cessat̄ i eis rō illius. c. q̄ ē q̄ p̄pter difficultatē adeūdi superiorē possit̄ illoꝝ penitentia suscipere dilationē quod eēt̄ eis periculosū quod in cardinalibus cessat̄ q̄ c̄tinuo d̄nt̄ i cu. ro. residere & ro. pon. assistere de post. pre lato. bone. el. i. de elec. s̄udamēta. adde ad hec ea q̄ superius dixi in. ix. q̄ p̄n. in ver. q̄ro. Circa c̄fessionē hnt̄ etiā p̄uilegiū. c. ii. de offi. de lega. li. vi. & p̄uilegiū. c. si. de iura. cal: Sed ego dubito an ista p̄uilegia ep̄is cōcessa sine aliq̄ mentōe cardinaliū extēdant̄ ad cardiales per ea q̄ superius dicta sunt hnt̄ etiā p̄uilegiū p̄ suis familiaribus c̄tinuis c̄mēsalibus ut i officio dīno possint se c̄formar̄ cardinalibus ut in cle. dignū. de cele. missa. Sed uidi iuxta hoc dubitari an intelligat̄ ille tex. de familiaribus t̄m̄ q̄ dicūt̄ officii cū cardinali uel etiam generalr̄ ad oēs familiares extēdat̄ & dicerē q̄ ad oēs se extendat̄ qm̄ tex. ille generalr̄ loq̄t̄ presertim qā disponit̄ in materia p̄uilegiati ubi ubi de nullius p̄iudicio agit̄ quo cāu lar ga sit i p̄uilegiis interpretatio de p̄uil: qā circa de dona. cū dilecti. de ver. sig. eū oli. de cōsti. p̄nc. b̄n̄ficiū: Sūt etiā p̄uilegiati quo ad extra uag. execrabil. s. nos itaq̄. ubi circa modificatiōnē dispensationū q̄ ante illā extrauagā. fuerāt obtēte uult̄ tex. cardiales nō c̄prehēdi: Ex quo sumit̄ ar. euidēs q̄ ip̄i nō p̄nt̄ sicut nec alii plura ic̄opatibilia beneficia sine dispensatione l̄tima obtineēt̄. Item si cardinalis obuiat̄ ei q̄ ducit̄ ad mortem habent̄ ex c̄suetudinē p̄uilegiū quod possunt̄ eū a morte liberare: ita dicit̄ bal. in. l. additos. C. de app: Quod ego limitarem duobus mōis: Primum quod illd̄ nō p̄cederet̄ i cr̄ie lese maiestatis cum enī huiusmōi p̄uilegium siue c̄suetudo auctoritatē suscipiat̄ a papa q̄ p̄uilegio & cōsuetudini si cut & ceteris iuribus uigorem tribuit reus ma

iestatis nō dēt a dño aduersus quē talia imoli-
 tus est ueniā sperare p hoc. l. nēo. C. de epal.
 audi. idē etiā dicerē i dānato de crimie hñsis:
 nā in penis arguit a fortiori de crīe lese maie-
 statis ad crimē hñsis cū longe grauius sit eter-
 nā q̄ t̄palē ledere maiestātē p quo ē opt. tex. i.
 c. uergētis. de here. Secundo limitare illud ue-
 rū nisi eo cāu quo q̄s geminaret delictū: ne i
 eos p̄ncipis liberalitas referat q̄ i punitatē ue-
 teris om̄issi nō emēdationi potius q̄ c̄suetudī
 ni deputarūt: ut dicit tex. in. d. l. nēo. Itē si in
 necessitate sint cōstituti cardiales dñt a came-
 ra aplica hñe uite necessaria ut pbat tex. i. c. u-
 bi piculū. s. p̄uisionē. de elec. li. vi. p locum a-
 spāli. Itē licet de stilo sit q̄ delegatus aplicus
 q̄ in ro. cu. cognoscit de cā dēat illā p se cogno-
 scere & nō subdeleget eā. Cardiales tñ hñt de
 stilo curie q̄ qñ aliq̄ cā ex aplica delegatōe si-
 bi cōmittit subdelegat alteri uices suas quoad
 audiētīā cāe referuata sibi snā diffinitiuā. Ita
 tenet Egi. de bella. dec. xliiii. Itē hēt stilus. q̄ si
 sel fuit cā cōmissa cardinali & ip̄e remittat eam
 ad cācellariā aplicā l' alio quouis mō desinat
 i ea iurisdic̄tōem hñe nō cōmittit alicui inferio-
 ri q̄ nō sit cardinalis sine spāli mandato pape:
 hoc etiā tenet Egi. in alia deci. xxxvii. hñt eti-
 am cardiales hoc maxīm p̄uilegiū q̄ collegi-
 um eorū aplissimo cetui senatorū equipat ut
 est tex. in. c. cōstātinus. xvi. di. unde & ecclia
 senatū hñe dicit. xvi. q. i. ecclia. Ex quo infer-
 q̄ sicut senatores pñt infames restituere fame:
 ut ē text. in. l. i. s. de qua. ff. de postu. Ita & col-
 legiū cardinaliū facere poterit p̄dictā restitū-
 tionē ita determinat Inno. quē sequunt cōiter-
 doc. in. c. cū te. de re iu. tenet archi. i. s. hñc col-
 ligit. ii. q. iii. & bar. & bal. in. d. l. i. s. de q̄. idē
 tenet bar. in. l. infamē. ff. de public. iudic. sed
 ibi uidet uelle hoc procedere cum ecclā caret
 pastore idest mortuo papa. Sed extra hoc ulti-
 mo dictū sentiūt Lau. & Io. de lign. in cle. ne
 romani. de elec. p illū tex. ubi mortuo papa:
 it̄cedit oīs admīstratio cardinalibus exceptis
 paucis ibi exp̄ssis de q̄bus supius diximus i-
 ter q̄ istud nō enūerat sed do. car. ibi tenet idē
 sticte p̄mū dñm siue uiuēte papa siue eo mor-
 tuo: nā mortuo eo tñ it̄cedit cardinalibus
 p illā cle. ne exerceāt iurisdic̄tōem aplicā nisi
 in casibus exp̄ssis nō tñ tollit eis exercitium
 p̄pe ptātis & iurisdic̄tōnis cuiusmōi ē p̄dicte
 fame restitutō: & ex hoc etiā infer- q̄ sicut Se-
 natores sunt a tributis exempti ut in. l. sena-
 torū. C. de dig. li. xii. & si ip̄onat aliq̄d tribu-
 tū cū derogatōe generali p̄uilegiōe nō dero-
 gat p̄uilegio p̄dcō senatorū nisi de eis specifi-
 ca fiat mētio: ut i. l. dcuriōibus. C. de sil. li. xii
 ita & i cardinalibus quo ad subsidia & tributa

p sedē aplicā ip̄onenda: erit dicendū p predic-
 ta de quo latius in superioribus dictū est. Pro
 quo etiā iduco tex. in. l. unica. C. de p̄posi. la-
 bo. li. xii. q̄ dicit q̄ imunitate digni sūt quos
 lateris p̄ncipis comitatus illustrat & propter
 hāc illustrationē dicimus q̄ si p̄nceps infamē
 in suū cōsiliariū admittat eo ip̄o fame restitū-
 tus uidet ita tenet Bal. i. l. ip̄ialis. C. de nup-
 tiis. ad q̄d etiā facit ille tex: & p hoc ego dice-
 re q̄ i tali cāu etiā illegitimus fieret l' timus: q̄
 oīa itelligo si p̄nceps ex certa scia tales inhabi-
 les i cōsiliarios admitteret p ea q̄ no. i. l. q̄dam
 cōsulebāt. ff. de re iudi. & l. idē uulpianus. ff. d
 excu. tuto. Et ex his patet uia ad mltā alia ex
 his elicienda. Itē p̄sul cardinalis nō pōt de crīe
 cōdēpnari nisi cū. lxxii. testibus. p̄br aut cardī-
 nalis cū. lxxiii. diaconus uero cardinalis cū xx
 viii. ut in. c. p̄sul. ii. q. iiii. Est & aliud p̄ui-
 legiū q̄d habent p̄brī cardinales q̄ licet super
 sacerdotale ordinē nullā benedictionē hēant
 utunt tñ ep̄alibus insigniis: ita dicūt Hof. &
 Io. an. in. c. i. de sup. neg. p̄l. & miores ordies
 cōferūt & solēniter bñdicūt scdm Lapū abb. &
 Domi. in. c. abbates. de p̄uil. li. vi. Sed q̄ro
 iuxta hoc an hmōi insignia ep̄alia potuerit p̄s-
 byteri cardiales acqrere ex p̄uilegio se. aplice
 tñ uel etiā ex cōsuetudine: & pōt generalr for-
 mari q̄o: an inferiores ep̄is possint ex cōsuetu-
 dine acqrere ep̄alia insignia. Hostiē. in. c. cū cō-
 gat. de eta. & q̄li. tenet q̄ sic. & refert eū Io. an-
 dree in. c. abbates. de p̄uile. li. vi. sed ip̄e tenet
 ibi cōtrariū p illud. c. abbates. ubi tñ sit men-
 tio de p̄uilegio: facit ad idē text. in. c. puenit.
 el. ii. & c. illud. xciii. di. sed do. car. in cle. ii. s.
 statuimus. de sta. regu. & abb. Sic. i. c. i. ut lit.
 pen. tenet opi. Host. dūmō in hac p̄scriptiōe
 it̄ruenerit tñ t̄pus de cuius initio mēmorā
 hoīm nō existat p hoc. c. sup. q̄busdā. de ver.
 sig. ubi talis cōsuetudo p̄uilegio eq̄parat ut i
 l. hoc iure. s. ductus aq̄. ff. de aq̄ quoti. & est.
 Itē sicut cetera iura ep̄alia p̄scriptiōe pñt acq̄ri
 per inferiorē de p̄scrip. auditis. & cū oli. & ue-
 niens. Idem & de insigniis ep̄alibus dici pōt
 Ista enī non sunt ordinis ep̄alis sed sunt que-
 dā honoris insignia q̄ inferioribus solēt conce-
 di ad honorē ecclia: suā. ut i. d. c. abbates.
 & c. ut aplice. eo. ti. & quod dixi de imēoriali
 itelligē quādo sine titulo p̄scribit ubi tamē
 titulus accederet sufficeret q̄dragenaria p̄scri-
 ptio: licet ista p̄scriptio p̄cedat extra ius ut i
 c. i. de p̄scrip. li. vi. Ad iura cōtraria stat facit
 responsio: ad. c. puenit. & c. illud. xciii. di. di-
 cas q̄ illa iura dicūt quod ex p̄uilegio hmōi
 insignia possunt deferri ab inferioribus & re-
 pbat usurpationē quorūdā inferiorū q̄ illis il-
 licite abutebātur nō tamen tollit qn p l' timā

les
 Care a subsidio
 ul' huius absoluti
 consent.

consuetudinē siue p̄scriptionē ista ab inferioribus
 q̄ri potuerit p̄ idē r̄ndet̄ ad. d. c. abbates. Nec
 ob. si dicat̄ q̄ ante illā cōpilationē. vi. lib. erat
 ibi uerbū consuetudo. & fuit sublatū hoc. n. nō
 stat: & supposito q̄ staret non diceremus ad
 huc p̄ hoc fuisse sublatā consuetudinē & dānatā
 tanq̄ reprobā. Nā cancellatio siue deletura re
 fert̄ tm̄ ad rōem p̄pter quā facta fuit ut ē tex.
 in. l. cācellauerat. ff. de hi. q̄ in testa. delen. de
 quo p̄ bar. ibi. & in. l. si. e. ti. sed nō stat ex q̄
 cā fuerit cācellata igit̄ nō possumus arguere
 q̄ p̄pter illā cācellaturā uoluerit papa consuetu
 dinē p̄dictā tāq̄ improbā & irrōnabile i futurū
 damnare. Et ex p̄dictis pōt inferri q̄ electus
 confirmatus in ep̄m licet nōdū consecratus pōt in
 signia ep̄alia deferre q̄a iurisdictionis & digni
 tatis sunt nō ordinis ut p̄dictū est. Est &
 aliud p̄uilegiū cardinalis legati q̄a hēt iurisdic
 tionē i exemptos quā nō hēret alius legatus
 q̄ nō eēt de latere nisi papa sp̄alr̄ hoc ei conce
 deret ut i. c. i. de ver. sig. li. vi. unde & solus le
 gatus cardinalis pōt confirmare electiōes archi
 ep̄or̄ & ep̄or̄ & alior̄ exēptor̄. Alii autem
 legati sine sp̄ali facultate pape ad hoc sibi cō
 cessa hoc facere neq̄unt ut ē tex. c. si abbatē. de
 elec. li. vi. Itē q̄a p̄nte legato de latere minor
 legatus officiū suū nō exercet de off. lega. uo
 lentes. Itē legatus cardinalis absoluerē pōt ex
 cōicatos p̄ uiolēta manuū iniectionē tā in p̄ui
 cia sibi decreta q̄ extra tā subditos q̄ extrane
 os. Alii autē legati nō cardiales nō hēt sic latā
 ptatē iuxta hoc ut p̄bat tex. de offi. lega. excō
 municatis. & intelligo de uiolēta manuū in
 iectōe etiā enormi q̄ sede aplice reseruata exis
 tit p̄ut no. Io. an. & cōiter doc. in. c. ad emine
 tiā. de sen. ex. p̄ illū tex. & ē aptissimus tex. ad
 hoc i. c. q̄ trāslationē. de of. le. Est & aliud sp̄a
 le i eis scdm̄ bal. in. l. a. iudice. C. de iud. q̄ de
 legatus legati cardinalis pōt subdelegare uices
 suas nā delegatus p̄cōsulis hoc pōt ut. l. lega
 tus. iuncta gl. ff. de of. p̄cō. ergo idē i delega
 to legati cardinalis cū ip̄e equipet̄ p̄cōsuli iux
 ta glo. c. ii. de of. lega. li. vi. sed Panor. in. c. cū
 bertoldus. de re iudi. tenet hoc nō eē sp̄ale in
 legato cardinali sed fore generale in quocūq̄
 legato sedis aplice p̄ illū tex. in. d. c. cū bertol
 dus. q̄ bene hoc p̄bat. itē p̄pter p̄rogatiuā sue
 dignitatis pōt cōferre beneficia legatus cardia
 lis q̄d nō posset alius legatus facere ut in. c. i.
 de of. lega. lib. vi. Sed uidi dubitari an si lega
 tus q̄ non est cardinalis fuit destinatus cū ptā
 te legati de latere non datā sibi al̄s specificē fa
 cultate cōferēdi beneficia utp̄ posset b̄nficia cō
 ferre: & cū iste casus inter d̄nos meos de rota
 occurrisset fuerūt multa efficacissima iuris fū
 damenta inducta p̄ pte negatiua: finalr̄ tamē

fuit decisum p̄ pte affirmatiua p̄pter stilū cu
 rie & q̄a rota semp ab antiquo suscepit istam
 ptē & quotiēs dixi p̄uilegia p̄dicta cōpetē car
 dinalibus: intellige de cardinalibus ro. ec. nō
 de cardinalibus cōpostellan. ecclē uel rauena.
 p̄ quo ē gl. in. c. pudor. xxxii. q. ii. & in cle. di
 gnū. de cele. missa. Itē q̄a uerbū simplr̄ platū
 intelligit̄ in potiori significato ut in. s. ius au
 tē. insti. de iure natu. & in. l. ii. ff. de verb. sig.
 hēt enī cōpostellan. & rauenateñ. ecclia cardī
 nales ex p̄uilegio aplico cū enī hmōi digni
 tas sit tm̄ in ecclia ro. nō posset inferior a papa
 in aliis ecclis inferioribus eā creare iuxta no
 tata p̄ Cōpost. in. c. cū accessissent. de consti.
 Hec sufficiāt p̄ expeditōe p̄me ptis p̄ncipalis
 ubi de cardinalibus agere instituerā quam in
 xiii. qōnes diuisisse placuit. quoniā cardiales
 ro. pon. assistentes euidentissime rep̄ntāt statū
 aploꝝ q̄ xp̄m comitabant̄ quos & secretorū
 suor̄ cōcios faciebat iuxta illud: uos autē dixi
 amicos q̄a oīa q̄cūq̄ audiui a p̄re meo nota
 feci uobis. Qui & intēptatōibus suis cū xp̄o
 p̄māserūt. Iuxta illud uos estis q̄ p̄mansistis
 mecū in tēptationibus meis: quos cū ip̄o ad
 tredecimū puenire cōstat numer̄.

SECUNDA PARS DE OFFICIO VICECANCELLARII.

Vperest nūc de secūda pte p̄n
 cipali agere uidelicet de officio
 uicecancellarii: Circa q̄d p̄mū q̄
 redū occurrit de noīe huius of
 ficii quare uicecancellarius & nō
 cancellarius simplr̄ appellat̄. Quidā dicūt q̄
 propterea q̄ sanctus Laurentius habuit hoc
 officiū unde p̄pter p̄rogatiuā tāti uiri alii suc
 cessores nō cancellarii sed uicecancellarii sūt uo
 cati. Sed q̄a istud nō hēt auctoritatē ea facilitate
 respuit̄ q̄ & dicit̄. Vnde & do. Car. i cle.
 ne romani. de elec. tenet q̄ btūs Laurētius po
 tius tenuit officiū camerarii q̄ uicecancellarii
 p̄ eo q̄ hēbat custodiam thesauri ecclē: unde
 respōdit tirāno thesauros quos req̄ris manus
 paupum deportarūt: cōcludit igit̄ ip̄e in p̄di
 cta cle. q̄d q̄a in aliq̄bus cōtendebat quasi de
 pari cū papa p̄pter excellētiam q̄ inest officio
 p̄dicto iō p̄pter hūilitatē ei isinuandā fuit uo
 catus uicecancellarius & nō cancellarius & idē
 tenuit ibi Lau. Ego crederem q̄d licet opi. pre
 cendens sit satis p̄babilis posset tamē dici q̄d
 sicut d̄ns n̄r papa licet sit sup̄mus p̄nceps om
 niū xp̄ianor̄ in terra ex maxima tamen hūi
 litate se appellat seruū seruoꝝ dei ut no. gl. i
 p̄hemio li. vi. secutus doctrinā christi q̄ dice
 bat. Qui maior est in uobis fiat sicut iunior

& q̄ p̄cessor est sicut ministrator ut h̄etur Lu
ce. xxii. sic & p̄pter h̄ūilitatē uicecancellarius
nō cācellariū sed uice se appellauit.

Ecūdo quero iuxta hoc q̄s h̄eat maius
officiū in curia post papā. Solutio est
sc̄dm Lau. & do. Car. in cle. ne romani. de ele.
q̄ Vicecācellarius: & licet isti nō iducāt aliqd̄
fundamentū patet t̄n hoc ex his cōsequēter cō
stat enī q̄ in curia post papā sunt tria officia
p̄ncipalia .s. Vicecācellariatus Camerariatus:
& penitētiarius maior: & inter istos uicecācel
larius p̄ponit̄ admīstratiōi iusticie ut in seq̄n
tibus oñdet̄. Camerarius aut̄ p̄ponit̄ erario
& fisco pape ac ecclē p̄rimonio. Penitētiarius
uero maior ponit̄ exercitio cure penitēcialis.
Certū est aut̄ q̄ admīstratio iusticie sup̄mū ī
ter ista obtinet locū. nā ut ph̄s dicit. i. ethi.
ciuilis sc̄ia maxie d̄nat̄ atq̄ p̄sident. Hec enī q̄s
disciplinas in ciuitatibus esse & q̄lescūq̄ addi
scere & quousq̄ oporteat ip̄a disponit̄ sciētis
enī reliqs̄ utit̄ & q̄d agere q̄sq̄ a quoue absti
nere deat̄ ip̄a cōstituit̄ & ip̄ator n̄r in .l. i. in p̄n
ci. C. de ue. iure enuc. dicit q̄ legū auctoritas
d̄inas & h̄ūanas res b̄n̄ disponit̄. Itaq̄ admī
strator iusticie dispōit̄ reliq̄ que in re publica
sunt agenda tanq̄ sup̄mus artifex & director
& p̄pter hoc licet officīū archip̄bri sit exercitiū
cure aīar̄. ut in .c. i. ii. & .iii. de of. archip̄bri. q̄
tū archidiaconus maiorē ī iurisdic̄tōe admī
strationē exercet maior cēlet̄. ut not. glo. in .c.
deliberatōe. de of. le. li. vi. nā & quos salubris
admonitio penitēciarii bonos efficere nequit
iudicis seueritas coerchet̄. ut ph̄s dicit. x. eti
co. & illi tandē necessitatē illā in cōsuetudinē ī
ducētes uirtuosi efficiūt̄ p̄pter cōsuetudinē de
lectabilr̄ opantes. xxiii. q. vi. c. fi. ubi pulcher
tex. iste est enī finis legis & in eo plurimā fa
cit diligentia ut ciues quodā mō disponat at
q̄ ip̄os bonos & honestor̄ actores efficiat se
cundū ph̄m. i. ethi. Camerarius uero q̄ ad
redditus corpori necessarios itēdit uicecācella
riū nō adeq̄t sicut enī hoīs p̄tem magis aīam
ponimus q̄ corpus. Ita & rei pub. p̄ncipalior
illa ps̄ ē ponēda q̄ iusticiā colit & mores diri
git q̄ ea que sustētationē corpor̄ t̄m p̄curat:
put̄ idē ph̄s dicit. iiii. poli. Hoc etiā cōuinci
tur ex alio: tāto enī q̄s maior est q̄to maiori
bus & dignioribus p̄est. ut in auct̄e. de defel.
ciuit. s. nos igit̄. colla. iiii. & in .c. solite. de mai.
& obe. nā honor subditoꝝ & eminētia eorū
auget & extollit dignitatē sup̄ioꝝ. xc. dif. ec
ce ī prefactōe. & puerbi. xiiii. in mltitudie po
puli dignitas regis. Certū est aut̄ q̄ vicecācel
larius p̄est oibus p̄ncipalioribus officialibus
curie ro. s. d̄nis auditoribus sacri palatii ut pa
tet p̄ n̄ras cōstitutiōes in q̄bus caput & prela

tus n̄r cōstituit̄. Abbreuiatoribus tā de maio
ri q̄ de minori p̄sidentia. Aduocatis cōsistori
alibus Scriptoribus aplicis Notariis sacri pa
latii & pluribus aliis officialibus q̄ a cancella
ria aplica pendent. Ex hoc igit̄ eius aplior ex
cellētia arguit̄.

Ertio q̄ritur in quo uerset̄ officīū Vi
cecellarii. R̄ndeo q̄ uerfat̄ p̄mo ī eo
q̄ audiētia sacri palatii aplici dirigit̄ t̄naq̄ cui
sedes aplica p̄ suas cōstitutiones ut p̄diximus:
curā gubernationē & directionē illius ordīs
cōmisit̄. Circa q̄d cū maximi pōderis sit utpo
te ubi sup̄mū tribunal iusticie totius christia
nitatis existit̄ uigilē deat̄ adhibere diligentia:
& p̄mo ī p̄mouēdis dignis uiris ad illū ordi
nē doctrina iuriū & cāp̄ expiētia moꝝ hone
state & grauitate cōspicuis. Qui & auaritiam
oderit̄ & manus ab oī mūere mūdas custodi
ant nec p̄sonas ī iudicio accipiāt: imo ita ma
gnū ut puū: sic paupem ut diuitē iudicēt: nō
amori nec timori nec fauori aut premio dedi
tos: hec enī h̄ūanū iudiciū puertūt ut .i. c. q̄tu
or. xi. q. iii. & .c. i. de re. iu. li. vi. & si hec ī oī iu
dicere q̄runť q̄to eminētiori mō in his qui ī
sup̄mo tribunali iudicāt obseruāda sūt: q̄ & a
lios iudices iudicāt & alioꝝ emēdare iniustici
as sunt instituti. Hmōi aut̄ electio potissimū
Vicecācellario incūbit: qui in auditoriādi ex
amine publico & secreto interest: & cuius rela
tiōe h̄ita iuxta illā papa ad auditoriātū p̄mo
uet uel desinit̄ p̄mouere. Ex quo seq̄t̄ q̄ cum
mala electio in culpa sit. ut in .l. si seruus seruū
s. p̄culus. ff. ad. l. acq. & q̄ p̄ponit̄ aliquē alicui
officio tenet̄ de illicite p̄ eū cōmissis ut in .l. i.
s. maḡm. ff. de exercito. & in .s. si. insti. de ob.
q̄ ex qua. delic. q̄ ip̄e si male ī his aut̄ īdebitē
se gereret de hiis que ille male gereret qui ad
hmōi officīū assumptus est illeteneret̄ p̄ quo
bona glo. in .c. ad hec. de of. archi. & in .c. eos.
de tēpo. or. li. vi. adhibere etiā deat̄ opam ut lo
cus ille iudicii in oibus debite regat̄ tā in au
ditoribus q̄ in notariis & cursoribus put̄ n̄re
cōstitutionis a diuersis ro. pon. salubriter isti
tute euidenter disponūt: unde si in hiis aliqd̄
indebite cōmitteret̄ etiā eo ignorāte nō excu
saret̄ cū hoc inq̄rere teneat̄ p̄ quo est tex. ī re
gula pe de re. iur. & tex. cū glo. in .c. innotuit.
de elec. & glo. in r̄la p̄sumit̄. de reg. iur. li. vi.
Quo ad abbreuiatores aut̄ inuigilare deat̄ ut in
iudicādis bullis liberā rōis equā teneant nec
propter fauorem aut̄ aliā passionē a rectitudi
ne diuertāt in uno enī aut̄ duobus uerbis ius
unius ptis tollere possent & alteri dare & in
hoc eo maior diligentia est adhibēda quo il
li sine cōtradicante pte iudicātes facilius pos
sent decipi & licentius illicita p̄petrare. Vnde

habeant p̄ oculis ut signaturam pape nō trāf-
cendāt. Itē ut in expeditōe stilū cācellarie ha-
beant q̄ in hoc maxie cōsiderat̄ adeo ut bulla
que ab hoc stilo discordat falsa iudicaret̄ secū-
dum text. in. c. q̄ graui. de cri. fal. & glo. in. c.
cām que. lo. ii. de te. Nec p̄ hoc iudicare intē-
do bullas que p̄ camerā aplicā expediūt̄ qm̄
ille p̄ papā iudicant̄ cui nemo legem pōt im-
ponere cū ip̄e oēs iudicet̄ & a nemine iudicet̄
ut in. c. cūcta p̄ mundū. & c. p̄ p̄ncipalē. ix. q.
iii. eos insup̄ qui bullis taxadis & aliis officii
is cācellarie sunt p̄positi talr̄ dēt cōstringerē q̄
ultra debitū non exigant als ip̄e teneret̄ tanq̄
qui p̄ negligentia discipline occasione deliq̄n-
di illis tribueret ut in. c. irrefragabili. in p̄nc.
de of. or. & c. si. de regu. p̄ quo faciūt no. per
bar. in. l. i. s. familie. ff. de publi. & uecti. unde
& si uelit gloriari de culmine honoris p̄pter
officii celsitudinē phorrescat tñ diuinū iudi-
cium p̄pter magnum quod sibi incūbit picu-
lum nā ut dicit grego. in quadā omelia. cum
augent̄ dona rōes etiā crescūt donoz̄: tanto
ergo hūilior atq̄ ad seruiendū deo p̄mptior
quisq̄ dēt esse ex munere quāto se obligatio-
nem esse cōspicit in reddenda rōne. Habet isū
p̄ uicecācellarius facultatē cōmittendi oēs cās
que sunt de cōi iusticia ut dicit Egi. de bella.
deci. sexcētesima secūda itelligo tñ dūmō sint
ad curiā deuolute: tñ hodie cās bñficiales se-
cundū regulam. S. D. N. Sixti. iiii. pōt uicecā-
cellarius cōmittere etiā si ad ro. cu. non sint le-
gitime deuolute. Debet tñ in his signaturis
diligenter attendere ne aliquid cōcedat cōtra-
ius cū enim ip̄e sit inferior a papa nō pōt uul-
nerare ius superioris in aliquo nisi exp̄sse repi-
retur sibi cōcessum ut in. c. cū inferior. de ma-
iori. & obe. & in cle. ne romani. de elec. & per
Io. an. in. c. si. de of. archip̄bri. & licet glo. uide-
atur dicere cōtrariū in. c. statutum. in p̄nc. de
rescrip. li. vi. illa tñ glo. posset saluari si stillus
haberet q̄ in cāu illius glo. uel alio sili hoc si-
bi liceret. Stilus enī posset augere ip̄ius facul-
tatē sicut uidemus q̄ ex stilo signat cōmissio-
nes sup̄ sanandis terminis male tentis p̄ reite-
rationē terminoz̄ & idēi similibus ubi stilus
foret esset dicendū: Cessante aut̄ stilo de iure
hoc facere nō pōt per p̄dicta & hoc tenēt ibi
Io. de Imol. & domi. sup̄ illa glo. Ex quo ifer-
tur quod cām pendentem in p̄tibus non po-
terit aduocare & in curia cōmittere secūdam
Egi. dec. xlv. & p̄pterea qm̄ p̄ cōmissionē uult
aliquis obtinere aliquid exorbitans a iure re-
curret ad papam qui est supra iura ut in. c. p̄-
posuit. de conce. p̄ben. & obtinet ab eo signa-
turam p̄ placet: Et in his signaturis que fiūt
p̄ placet habet uicecācellarius magnam pote-

statem quia extendit signaturam pape: non di-
co aliqd̄ ei addendo quoniam non posset per
p̄dicta sed mentem pape interpretando cui in-
terp̄tationi est standum: unde ut debite fiant
hmōi extensiones dēt diligenter inspicere qd̄ ps-
pecierit & quid papa sibi concesserit ut iuxta
p̄dicta fiat extensio ut in. l. 1. C. de diuer. rep.
& in. c. inter dilectos. s. ceterum. de fide instr.
Circa quod uide omnino deci: do: de ro: lxx
x. in nouis: ea uero que sunt de iure cōi libere
potest uicecancellarius concedere in cōmissi-
onibus quas signat. Ex quo ifertur quod po-
testatem absoluedi ad cautelam poterit au-
ditori coram quo causa pendet cōmittere &
alia similia que incidūt in causa & sunt de cō-
muni iusticia ut uult Egi: deci: sexcentesima
secunda. Habet insup̄ multas facultates per re-
gulas cancellarie a romano pontifice sibi cō-
cessas que quoniam omnibus patent nō sunt
hic necessario inserende. placuit tamen de du-
abus ex eis tantum mentionē facere quoniā
circa eas pulcra occurrit questio: Cōtinet enī
una q̄ possit signare supplicatiōes duorum re-
ferendariorum manibus signatas de nouis p̄-
uisionibus si neutri & surrogationibus p̄ col-
ligantibus in quibus non detur clausula ge-
neralem reseruatiōem importans. sequitur sta-
tim & alia hmōi sub tenore: Itē quod possit
signare supplicationes etiam duorum referen-
darium manibus signatas de beneficiis ec-
clesiasticis uacantibus secularibus & regulari-
bus dispositioni aplicę generalr̄ non reserua-
tis quorum cuiuslibet ualor centū florenorū
auri de camera uel totidem librarum tu. par.
seu tantum dē in alia moneta secundū cōmu-
nem extimationem non excedant. Ex his du-
abus cōstitutionibus simul unitis oritur du-
bitatio. An dñs Vicecancellarius possit signa-
re gratiā si neutri aut noue puisionis aut sur-
rogationis i bñficio cuius ualor excedit sum-
mam centum florenorū. Et uideret̄ p̄ma frō-
te dicendū quod sic ex illa p̄ma p̄inserta regu-
la. que liberam & sine aliqua limitatiōe taxe-
dat sibi facultatem p̄dictas supplicationes si
neutri zc. signande solum excipiendo benefi-
cia generalr̄ reseruata per quod uidetur in nō
reseruatis regulam generalem & sine limitati-
one taxe facere. ff. de fundi instru. l. quesitū.
s. idem respondit. Veritas tamen si habet in-
cōtrarium secundū Ludo: de roma con sil. ccc
lxxix. nec obstat quod exceptio in uno facit
regulam generalem in cōtrarium in non ex-
ceptis. Quia illud uerū est in his que als sub
regula includebantur. secus autem in his que
non includebant̄ p̄ quo est tex. in. l. generali
s. uxori. ff. de usufru. lega. quod aut̄ casus gr̄e

Si neutri zc. in beneficio excedente ualorem centum non includatur sub regula premissa ostenditur ex tenore secunde regule superius inserte que restringit signaturam uicecancellarii ad beneficia non excedentia centum que qualitas tacite intelligitur repetita in precedente regula de nouis prouisionibus & gratiis si neutri disponente p quo facit doctrina bar. in. l. pretor ait. §. eritq; differentia. ff. ui bono. rauto. qui dum querit an clausula posita in una lege intelligatur repetita in aliis legibus de eadem materia loquentibus dat hanc doctrinam: q; si lex illa in qua clausula est apposta procedit per modum regule generalis tunc clausula in illa apposta [repetita intelligitur in aliis legibus de eadem materia loquentibus Ita igitur in proposito ex quo per modum regule datur potestas uicecancellario taxando signaturam beneficiorum uacantium ut non excedat summam centum liberarum licet reperiat alia regula de facultate signandi nouas prouisiones & gratias si neutri & surrogationes colligantium tamen ille ualor qui in predicta constitutione fuit per modum regule traditus tacite in alia regula intelligitur repetitus. Et si dicatur de quo igitur seruit illa regula que emanauit super signando gratias si neutri zc. Respondet ipse q; seruit ad tollendum dubitationem que esset an regula predicta generaliter dans Vicecancellario signaturam beneficiorum non excedentium centum libras se extenderet ad beneficia que licet de iure non tamen de facto uacant super quibus gratie si neutri conceduntur. Sed falsa pace tanti patris: ego tenerem contrarium immo q; sine restrictione aut determinatione alicuius taxe poterit dominus uicecancellarius signare supplicaciones sup nouis prouisionibus gratiis si neutri & surrogationibus pro colligantibus iuxta tenorem predictae regule cum illa loquatur indistincte: ergo generaliter est intelligenda. xix. dist. si romanorum. & ff. de publi. de precio. Hoc etiam confirmatur na in materia repetitionis qualitatatum super q; Dominus Ludo. se fundat datur una doctrina q; fundat istam partem & tollit motiuum suum & est q; ubicunq; diuersa ratio est non habet locum repetitio qualitatatis de una lege ad aliam ut uoluit bart. in. l. tali scriptura. §. si. ff. deleg. i. & hoc propter absurdum uitandum quia ubi diuersa est ratio non det ee eadem iuris dispositio. Constat autem q; non est eadem ratio restringendi signaturam in gratiis si neutri & nouis prouisionibus & surrogationibus colligantium: de quibus in prima regula cum ille indifferenter omnibus concedatur ut ex

perientia notorie manifestat sicut in simplicibus impetrationibus beneficiorum que non sic indistincte signantur. & iste stilus fundat maxima rationis equitate: nam per nouam prouisionem gratiam si neutri aut surrogationem colligantium non fit apta gratia immo dubia & euentualis. In simplici tamen impetratione fit omnino & simpliciter gratia & ideo nimirum si in uno generalem facultatem etiam sub quacunq; taxa uoluit concedere. In simplici autem impetratione uoluit taxam centum apponere pterea cum hic fiat interpretatio contra concedentem debet larga fieri ut in. l. beneficium. ff. de constit. pnc. & per glo. c. quia circa. de p uile. Ad quod faciunt no. per Dom. in simili materia in. c. dudum. de preben. libro. vi. potuit enim apertius dicere legem & ideo contra eum est interpretatio facienda. ff. de pactis. ueteribus. Item confirmatur hoc quoniam sicut exceptit in predicta prima constitutione beneficia reseruata generaliter que in secunda constitutione que de simplicibus impetrationibus loquitur similiter exceptit. Sic & si uoluisset restringere ad taxam centum librarum primam constitutione hoc expressisset: unde omittendo uidetur quo ad hoc inter primam & secundam constitutiones predictas differentiam facere uoluisse ar. c. qualis. xxv. di. & l. cum pretor. ff. de iudi. & c. nonne. de psump. Hec placuit breuissime annotasse quoniam que minus sufficiunt auidius sumuntur. ad laudem & gloriam Ihesu Christi domini nostri qui cum patre & spiritu sancto est benedictus in secula seculorum Amen.

Finis.

Registrum foliorum.

A

Ad reuerendissimum

Et uidetur

Prestant

Elec.

B

Integritas

ut in dignitatibus

Testentur

Maius

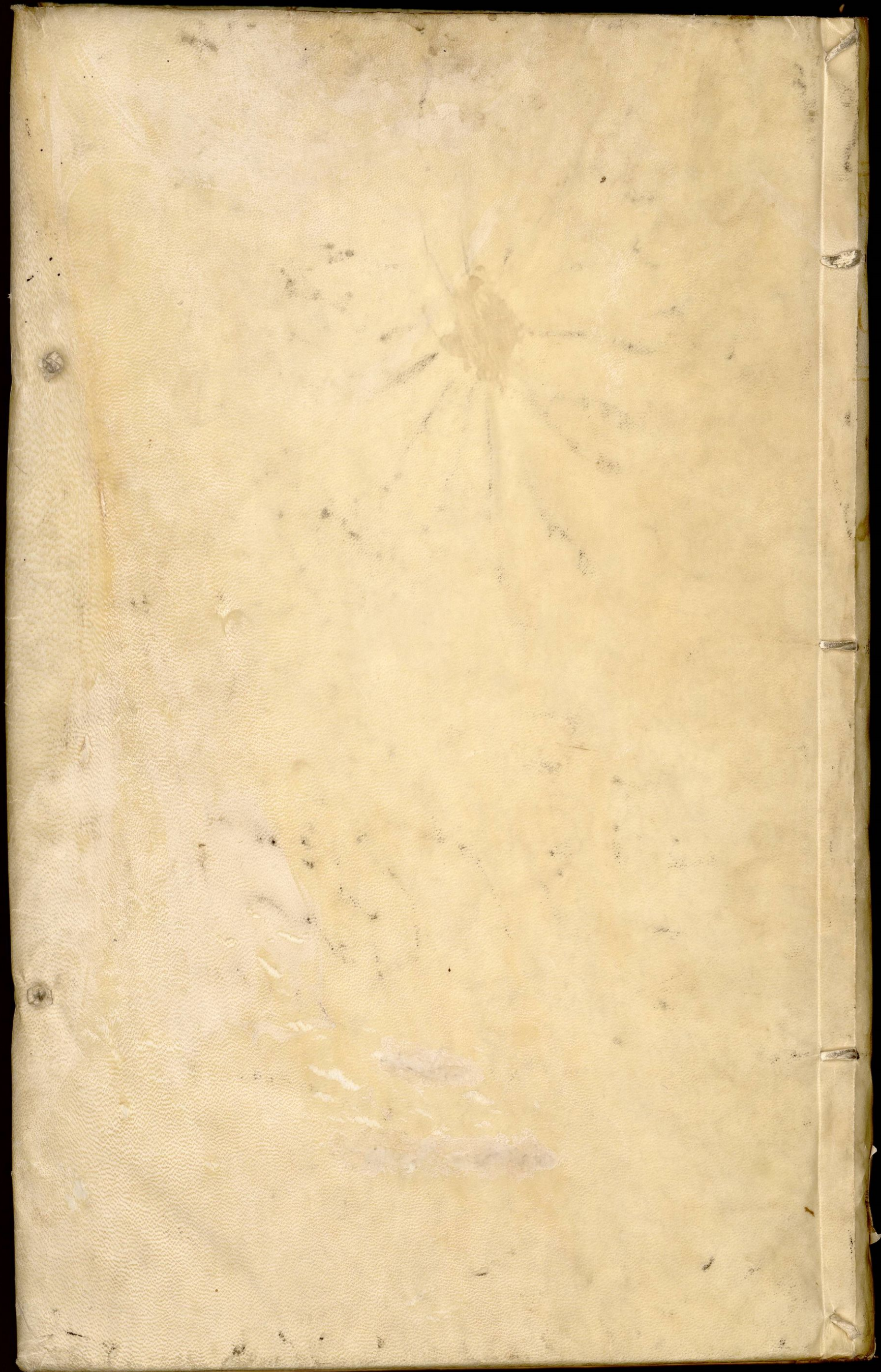

347

BELLENCI-

N. I.

Opus Civile

Biblioteca de Santa Cruz
IyR 2

MAFFIANTINIA
CORRETTA